

Onlusten in Ierland. — Brussel huldigt de oud-strijders. — De 8-urige arbeidsdag en de lichamelijke ontwikkeling van den arbeider. Interessant artikel met talrijke foto's. — Eén-Mei-gebruiken uit de oude doos. Met reproducties naar zeldzame prenten. — Mengelberg-huldiging.

No. 43
(17)

28 April
1920.

AFZONDER-
LIJKE
NUMMERS
20 CENT

Panorama

GEÏLLUSTREERD WEEKBLAD

A. W. SIJTHOFF'S UITGEVERS MAATSCHAPPIJ LEIDEN

PRIJS
PER
KWARTAAL
f 2.25

EEN HULDEBLIK VOOR LEIDEN'S BURGEMEESTER.

Vrijdagmiddag 23 April had in tegenwoordigheid van vele Autoriteiten en belangstellenden de onthulling plaats van de door Willem Brouwer ontworpen en vervaardigde bank, die door Leiden's burgerij is aangeboden aan haar burgemeester Jhr. Mr. Dr. N. C. de Gijselaar, als een blijk van waardeering voor al het goede, door hem gedurende de oorlogsjaren voor stad en inwoners gedaan. Direct na de onthulling was de gehuldigde burgemeester zoo welwillend op de „De Gijselaar-bank“ te poseeren voor onzen fotograaf.

DE ACHTURIGE WERKDAG EN DE LICHAMELIJKE ONTWIKKELING VAN DEN ARBEIDER

De lichamelijke ontwikkeling van ons volk verdient en heeft gelukkig in den laatsten tijd meer dan ooit tevoren de algemeene aandacht. Het is toch een van de weinige, goede gevolgen van den mobilisatietijd, dat voor de lichamelijke opvoeding eene meer blijvende belangstelling werd opgewekt.

En juist in dezen tijd is dit van te meer beteekenis, aangezien niet mannen en vrouwen met smalle borstkas en zonder spierkracht, maar alleen een gezond en fysiek sterk volk in staat zal zijn de economische moeilijkheden van het oogenblik te overwinnen.

Alle krachten zullen moeten worden ingespannen, om Nederland in den wedstrijd voor commerciële macht, uit de economische worsteling, die op den laatsten oorlog is gevolgd, eervol tevoorschijn te doen komen. En zeker is het, dat de tijdsomstandigheden en de toestand, waarin ons volk verkeert, eene dergelijke overwinning niet in de hand werken.

Zoo is door den laatsten oorlog de productie belangrijk verminderd, en de overvloed van vroeger jaren, die aan alle maatschappelijke klassen ten goede kwam, overgegaan in een bedenkelijk tekort, dat zoo spoedig mogelijk zal moeten worden ingehaald. De mannen van de praktische wetenschap zullen door kennis, vernuft, volharding en innerlijke kracht daartoe de middelen moeten vinden, die met medewerking van alle, fysiek sterke, arbeiders zullen moeten worden uitgevoerd. Voor alle klassen der maatschappij is in deze tijden van moeizamen opbouw van een maatschappelijk leven, arbeid, samenwerking en tegemoetkoming dure plicht. Ook

treurigen toestand waarin zich de lichamelijke opvoeding van ons volk nog bevindt, en op de bescheidenplaats, welke zij in de volksopvoeding inneemt. *) Gelukkig is van den tegenwoordigen Minister van Onderwijs eene groote verbetering van dezen wanoestand te wachten. Want onze volksopvoeding is nog allesbehalve alzijdig; zij houdt zich slechts bezig met de ontwikkeling van geheugen en begrip, en geeft naast eene algemeene feitenkennis alleen eene eenzijdige vakopleiding. Met eene groote hoeveelheid theoretische kennis en een groot aantal abstracte begrippen gaan de jonge menschen de wereld in, onervaren tegenover verhoudingen en toestanden, die zij practisch eerst leeren

kennen op een leeftijd, waarop hun oordeel en hun karakter zich nog slechts moeilijk kunnen wijzigen. Vergeten wordt, dat de verstandelijke, de lichamelijke en de zedelijke opvoeding op de scholen tot 'n harmonisch opvoedings-systeem moeten worden vereenigd.

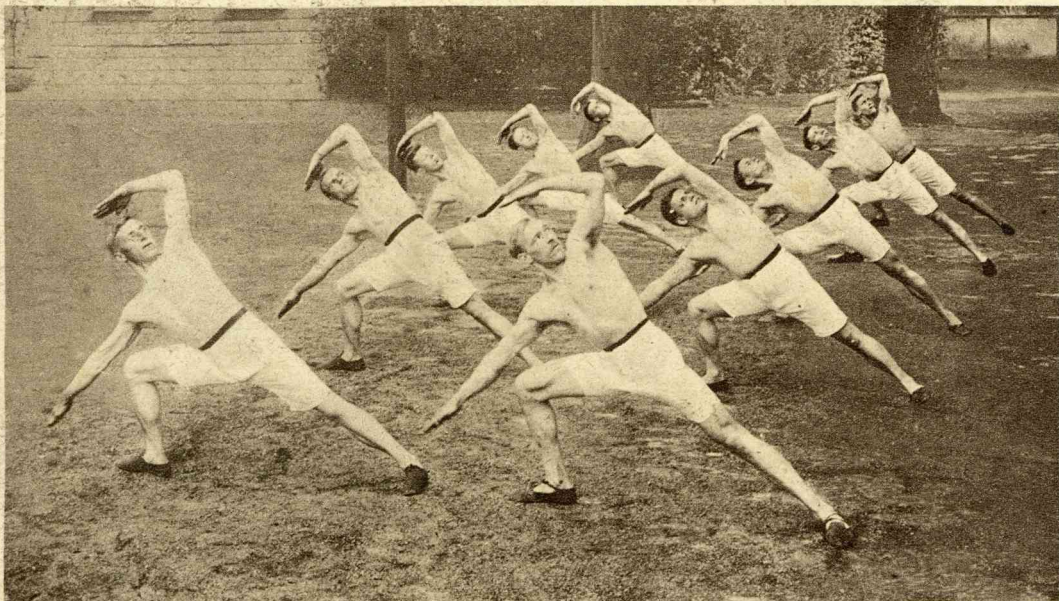
En hieraan ontbreekt nog wel iets, want in weerwil van de verplichte wettelijke bepaling tot het geven van vrije- en ordeoefeningen, krijgt slechts $\frac{1}{3}$ gedeelte van het aantal leerlingen, dat lager

onderwijs ontvangt, eenig lichamenlijk onderricht; bij het

*) Ik meen hiervoor te mogen verwijzen naar mijne brochure: „De beteekenis van de lichamelijke opvoeding voor de economische volkskracht”. (Uitg. van A. W. Sijthoff's Uitgevers-Mij. Leiden). In dezelfde serie (Sijthoff's Bibliotheek voor lichamelijke opvoeding) verschenen nog: „De beteekenis van het voetbalspel en hoe dit gespeeld wordt, door H. A. Meerum Terwogt”; „De drie „K's” kennis-karakter-kracht. Een betoog voor de lichamelijke opvoeding onzer jeugd door Jan Feith”; „De lichamelijke opvoeding op de lagere school door W. O. A. Koster.”

Gymnastiek door vrouwen in de open lucht.

Gymnastiek door mannen in de open lucht.

de arbeiders vooral moeten begrijpen, dat nu het tijdstip is aangebroken, waarop de plaats van Nederland op de wereldmarkt moet worden vastgelegd. Opdriving van arbeidsvoorwaarden, ongemotiveerde stakingen en arbeidsschuwhouding komen ten nadeele van het geheele volk, in het bijzonder van den arbeider zelf.

Helaas is ons volk lichamenlijk nog niet geschikt voor de zware taak, welke het thans moet volbrengen, terwijl ook de weinige vlotheid, het gemis aan gemeenschapsgevoel en eene ergerlijke tuchteloosheid hiervoor ernstige hinderpalen vormen.

Dit treedt nog te meer aan den dag nu de klemmende eisch, om de productie te verhoogen, samengaat met de invoering van verschillende, sociale hervormingen, als b.v. een korte arbeidsdag, die de oplossing van dit vraagstuk nog moeilijker maken.

Want het is mijne vaste overtuiging, dat onze arbeiders over het geheel fysiek nog niet in staat zijn, om in een achturigen arbeidsdag niet alleen te zorgen, dat de productie niet achteruit gaat, maar zelfs, dat een tekort kan worden ingehaald.

Laten wij voor oogen houden, dat in Sovjet-Rusland, waar eene ijzeren discipline op den voorgrond staat, een korte arbeidsdag onmogelijk is gebleken!

Daarbij is zeker de vrees niet ongegrond, dat een deel der arbeiders zijn vele vrije uren niet zal gebruiken voor geestelijke en lichamelijke ontwikkeling, maar dat bioscoop en café een groot deel van die vrije uren zullen opvragen. De vrije, vooral voor sport bestemde Zaterdagmiddag bracht ons helaas veel langs den weg slenterende niets-doeners met de daaruit voortvloeiende vermeerdering der tuchteloosheid.

Allen, die het wel meenen met het Nederlandsche volk, zullen dan ook met kracht moeten ijveren aan eene verbetering van de volksopvoeding, in het bijzonder van de lichamelijke, niet alleen om den korten arbeidsdag mogelijk te maken, en te zorgen, dat deze niet ten nadeele van de volkswelvaart komt, maar bovendien zullen de voordeelen van den korten arbeidsdag moeten worden benut voor de verhoogen van onze volkskracht.

Het is hier niet de plaats, om uitvoerig te wijzen op den

voortgezet lager onderwijs bedraagt dit aantal niet meer dan 22%. En de schoolvrije jeugd van 12-20 jaar? De hiervoor bij Koninklijk Besluit van 25 Juli 1916 vastgestelde regeling kon wel eenigen achterstand inhalen, maar toch niet geheel aan de verwachtingen beantwoorden, zoodat b.v. nog slechts 3% van de jonge mannen, die in het leger komen, iets aan lichaams oefeningen deed.

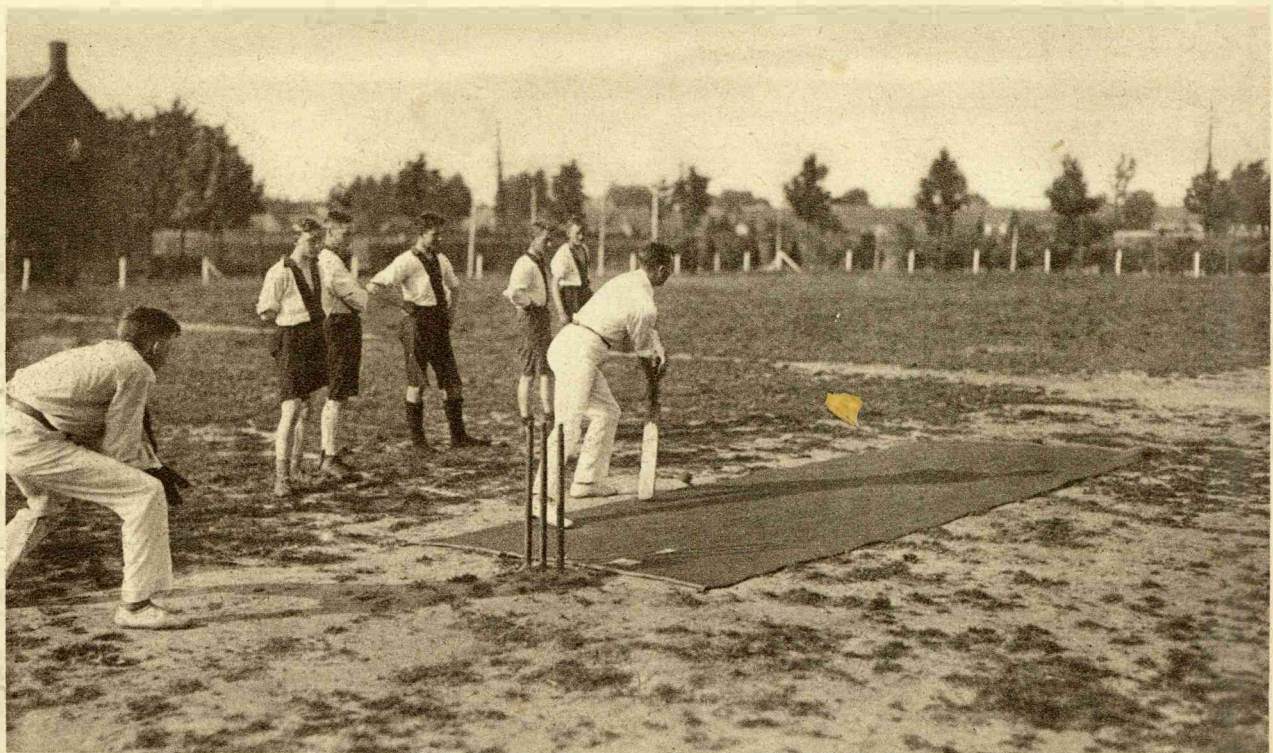
Naast eene verbeterde, lichamelijke schoolopvoeding moet dan ook de lichamelijke ontwikkeling van de schoolvrije rijpere jeugd en van de arbeidende jongelingschap krachtig worden bevorderd. De vakverenigingen die door de plaatselijke jeugd-commissies een groot deel der jonge arbeiders kunnen bereiken en niet het minst ook de leidende sportbonden, die den polsslag van het sportleven vormen, kunnen hieraan krachtig medewerken. Moreele en financieele steun van Regeeringswege zijn hier zeker op hunne plaats.

Daarbij moet op den voorgrond staan eene *alzijdige* lichaamsvaardigheid, zooals ook door het Vaardigheidsdiploma van het Nederlandsch Olympisch Comité wordt beoogd, om daardoor te komen tot het einddoel: „een vlugge geest in een vaardig lichaam!” De zware en veelzijdige eischen van de tegenwoordige maatschappij vragen menschen met een vaardige hand; een krachtig lichaam, bestand tegen vermoeienis; een helder oog en een vasten wil, in staat om zich in allerlei omstandigheden te redden en de meest verschillende moeilijkheden te overwinnen.

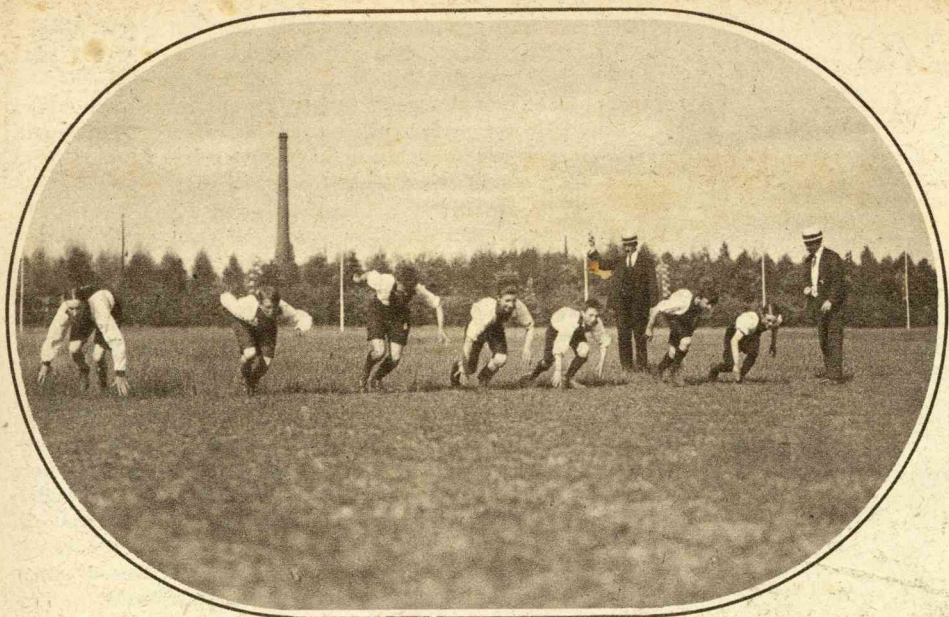
De gymnastiek moet hiervoor den grondslag leggen, want alleen een gymnastisch ontwikkeld lichaam kan met vrucht de lichte atletiek en de verschillende sporten beoefenen.

Natuurlijk kan ik niet uitvoerig op de waarde van deze verschillende sporten ingaan. Maar wel denk ik in het bijzonder aan de oefeningen der lichte atletiek, die door hare veelzijdigheid en de geringe, financieele offers, welke de beoefening vraagt, de volkssport bijuit nemendheid is. Ik wijs op de spelen als voetbal, korfbal, cricket, enz., enz. en niet het minst op de watersporten. Want is het niet diep treurig, dat in een waterland als het onze er nog zoo velen zijn, die niet kunnen zwemmen?

Het spreekt vanzelf, dat voor een en ander noodzakelijk zal zijn vermeerdering van het beschikbaar aantal sport- en speelterreinen, oefenlokalen en zweminrichtingen, die in

Cricketoefening op Zaterdagmiddag bij „Philips”.

Athletiek op Zaterdagmiddag.

Korfballende fabrieksmeisjes bij Philips.

elk stelsel van lichamelijke opvoeding onmisbaar zullen zijn. Het tekort hierin wordt ernstig gevoeld; vele plannen voor eene meer algemeene lichamelijke oefening moesten reeds worden uitgesteld en veel, met moeite opgewekte belangstelling ging reeds verloren, doordien de gelegenheid tot daadwerkelijke beoefening ontbrak.

En juist zal uitbreiding van het aantal gelegenheden, waar sport kan worden beoefend er toe bijdragen, om ongeregelde rustverstoringen in de verschillende takken van nijverheid en de neiging tot staken te doen verminderen.

Hoewel eene wettelijke verplichting voor de gemeenten, om per hoofd der bevolking eene bepaalde oppervlakte aan sport- en speelterreinen in te richten, naar mijne meening de eenige, afdoende oplossing vormt, deed de Regeering reeds

niet ten nadeele komt van de productie en van de economische welvaart. Met vertrouwen vraag ik aan allen hiervoor het schitterend voorbeeld te volgen van de Directie van de Philips' Gloeilampenfabrieken te Eindhoven. De Philips' Sportvereniging wordt in de sportwereld met eere genoemd en draagt niet weinig bij tot den arbeidslust op deze fabrieken en tot een goede, voor eene vrucht dragende samenwerking zoo onmisbare kameradschap tusschen de arbeiders.

Laten arbeiders en werkgevers bedenken, dat de strijd om het bestaan staat in het teekenen van de nationale energie; de volkskracht beslist over de welvaart van een volk. Niet alleen op den Staat, maar op *elken* Staatsburger rust de plicht deze volkskracht te ontwikkelen, waartoe de lichamelijke opvoeding in belangrijke mate zal kunnen bijdragen. Snel handelen, daden zijn hiervoor noodig. Volkomen zijn hierop van toepassing de woorden van Schimmel, waarmede ik mijne hiervoor genoemde brochure eindigde:

Lief vaderland, wees 't samm'len moe,
Drijf 't water uit Uw bloed!
Wij tellen U miljoenen toe,
Zachts, dat ge er iets voor doet!

P. W. SCHARROO.

Athletiekoefening. Discuswerpen op Zaterdagmiddag.

Philips' fabrieksjongens en de watersport.

een niet genoeg te waardeeren stap in de goede richting door een post op de Begroting te plaatsen voor het subsidieeren van de oprichting van sport- en speelterreinen. De voor het toekennen hiervan geldende bepalingen zijn vastgesteld bij Beschikking van den Minister van Onderwijs van 14 Mei 1919 (Stct. No. 112).

Met een dergelijken steun van Regeeringswege is thans de daad in de eerste plaats aan de arbeiders, om tot eene daadwerkelijke lichamelijke oefening over te gaan, waarbij zij den steun van de leidende sportbonden zeker niet vergeefs zullen inroepen. Maar vooral ook voor de werkgevers is in dit opzicht eene belangrijke taak weggelegd. Zij toch moeten reeds uit eigen belang zorgen, dat de verkorte arbeidsdag

De kinderen van de „Philips'-arbeiders op marsch naar het sportterrein op Zaterdagmiddag.

Een heerlijke voetbaloefening na zwaren fabrieksarbeid.

Athletiekoefening. — Kogelstooten.

DERDE BRIEF VAN DE ZUSTER UIT AMERIKA

HET doet me veel plezier, lieve Nel, dat je zelf hebt moeten lachen om al de meisjes die 's morgens de deurknoppen en de bellen en de naamplaatjes en de klepjes van de brievenbussen aan 't poetsen zijn in onze knusse hollandsche steden. En je maakt me in je brief nog opmerkzaam op 't dweilen van stoepen en schrobben van kleine steentjes.

Maar nu moeten we niet onbillijk worden; Amerika heeft een heele tusschenperiode overgesprongen, heeft om zoo te zeggen de kaars dadelijk door 't electrisch licht vervangen. Het is in zoo'n jong land veel gemakkelijker wat nieuws in te voeren, omdat er geen tradities in den weg staan.

Natuurlijk is het ondenkbaar dat de bewoners van Broadway, waar 't zelfs 's nachts drukker is dan in de drukste hollandsche straat overdag, de stoepen of kleine steentjes gingen wasschen, ook al omdat zulke dingen daar niet te vinden zijn. Wij echter zitten aan veel rompslomp vast omdat onze vaders ons die nalieten; we zijn nu eenmaal een volk met 'n geschiedenis.

Maar — gelijk heb je: dat iets „altijd zoo was” is op zichzelf geen reden om het altijd zoo te laten, van het oogeblik dat het een ergernis wordt en iets beters ter vervanging klaar staat. Je bent dus ook van plan, niet meer je kachels voor de deur te laten uitborstelen — speciaal Amsterdamsch grachtenschouwspel. Goed zoo kind. Laat ze — als je dan nog geen centrale verwarming hebt — gerust 's zomers staan; dat wil zeggen: zoodra je die ouderwetsche bakbeesten weggedaan hebt en gesloten haarden aangeschaft die niet buiten den schoorsteenmantel uitsteken. Borstelen onnoodig.

En biecht nu eens eerlijk op: ga je heusch eerstdaags aan den grooten schoonmaak? Ben je werkelijk van plan alle rust en alle harmonie uit je huis te bannen, 't overal koud en ongezellig te maken, van jezelf een onschone vertooning te geven (doek om je haren, rooie punt aan je neus, zwarte handen, afgetrapte pantoffels), je man (die — eerste huwelijksvoorwaarde! — nooit de inwendige mechaniek van 't huishouden mag zien) uit z'n humeur te brengen met koud eten en klikjes, opgedischt in een daarvoor ongeschikt vertrek, je kinderen kribbig, je personeel opstandig en jezelf een sloof te maken? Ik vertelde mijn amerikaansche schoonmoeder van die vaderlandsche plaag; ze achte tranen en zei: „kind, in mijn huis is 't altijd schoon.” Van een ragebol had ze nooit gehoord, en toen ik haar de verrukkingen schilderde van een „vast kleed”, dat het personeel met harde borstels en in het zweet zijns aanschijns dagen lang ligt te bewerken, bijgestaan door azijn en theeblaren, riep

DE SCHOENENNOOD IN AMERIKA.

Evenals in andere landen, zijn ook in Amerika de prijzen der schoenen zeer gestegen. Teneinde de prijzen eenigszins te drukken, heeft men getracht in New York klompen in de mode te brengen. Op onze foto ziet men een Amerikaansche dame met deze nieuwe modeklompen aan. Onze correspondent merkte bij deze foto op, dat de verschijning van deze klompen in de straten van New York nogal opzien baarde, wat o.i. begrijpelijk is!

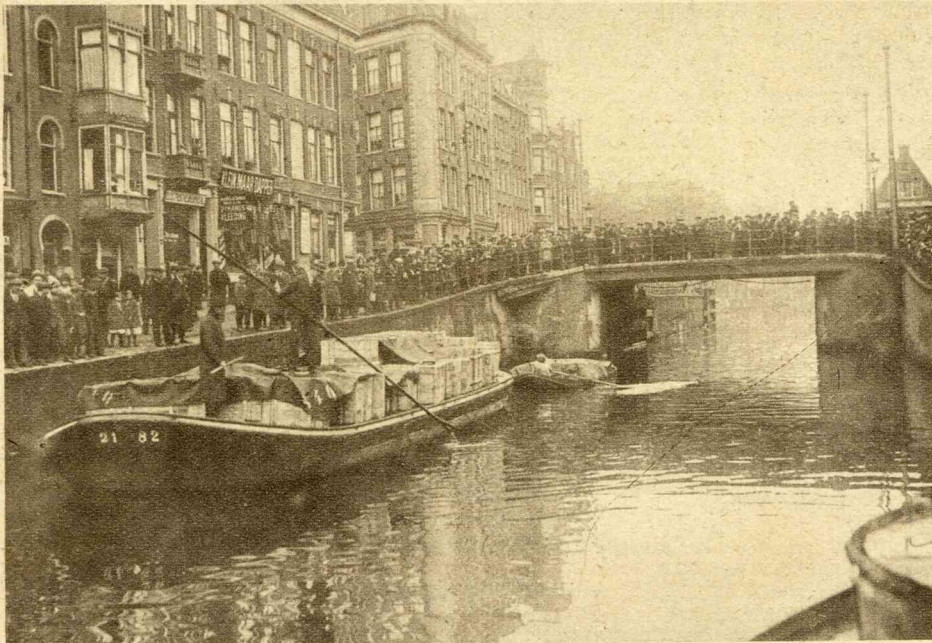
ze: „is de slavernij dan bij jullie nog niet afgeschaft?”

Altijd schoon... Nu, bij mijn schoonmoeder is dat zoo; in andere amerikaansche huizen ontbreekt er wel eens wat aan, maar over 't algemeen valt hier toch over onzindelijkheid in de woningen niet te klagen. Maar men richt zich dan ook zoo in dat het schoonhouden geen zware taak is. Geen gekalkte muren en plafonds die gewit, geen groote steenen platen in de benedengangen (zoogenaamde „marmere” gangen) die geschuurd, houtwerk van ramen dat „gelapt” moet worden; overigens een minimum aan kleeden en gordijnen.

Wat zou toch de reden zijn dat onze jeugd — want die moet de nieuwe wegen zoeken, ook voor ons, ouderen — zoo grif de leelijke en malle dingen overneemt van het amerikanisme dat Europa zich al zoovele jaren tot voorbeeld stelt? En maar zoo heel langzaam, of heelemaal niet, de nuttige en heilzame instellingen? De amerikaansche dansen zijn er ingegaan als koek, al waren ze nog zulk ongracieuus berengewaggel, en bij mijn laatste verblijf in Holland zag ik dat de afschuwelijke gewoonte om gom te kauwen ook al overgenomen is. Nu, sommige nerveuse menschen houdt het misschien een deel van den dag van het rooken af, maar overigens: dat voortdurend op en neergaan van al die kinnebakken... 't Is net of je 'n herkauwende koe ziet.

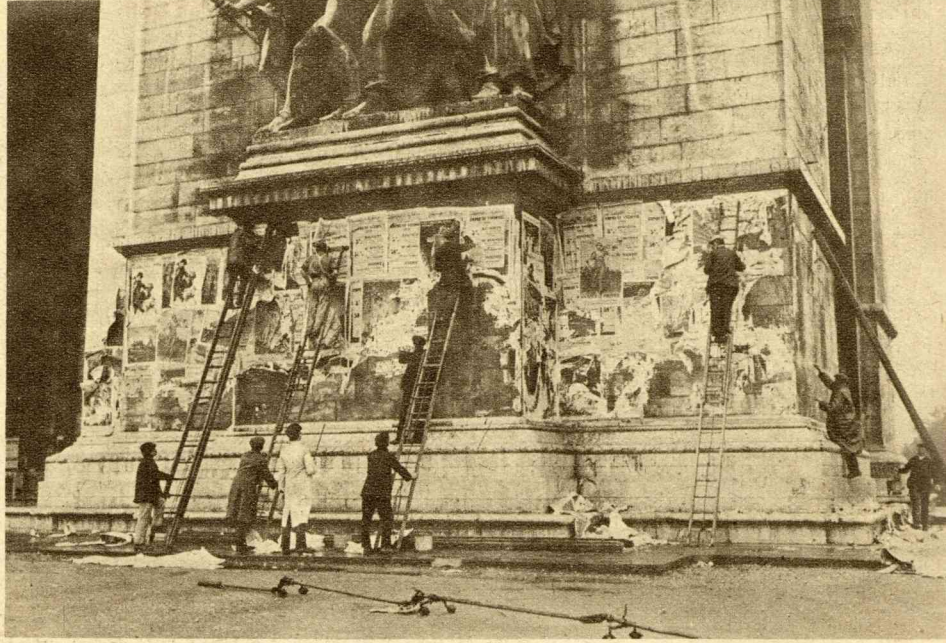
Neen, nemen jullie toch vooral niet de verkeerde dingen over. Er is immers, ondanks de vele dwaze en onhebbelijke gewoonten die het in ons oog bezit, van dit amerikaansche volk zoo heel veel goeds te leeren waarover ik je nog dikwijls hoop te schrijven. Maar wie het kan, moet zich uit eigen aanschouwing op de hoogte komen stellen. Je jongens bijvoorbeeld — laat ze eens hier komen — ze zullen er hun leven lang dankbaar voor zijn, want het beteekent winst voor hen, winst aan besluitvaardigheid, gezonden waaglust, scherpte van inzicht, begrip van organisatie. Dan kunnen ze tevens met eigen oogen zien wat de voorlichting waard is van sommige nederlandsche professorale autoriteiten, die de wereld meenen te kunnen bezien van achter hun studeertafel, en van wie er, bij voorbeeld, onlangs een in een gezaghebbend tijdschrift met aplomb de ontoerekenbaarheid van president Wilson durfde vaststellen. Ik hoop dat je er even hartelijk om gelachen hebt als goed ingelichte menschen hier en je zuster

TONIA

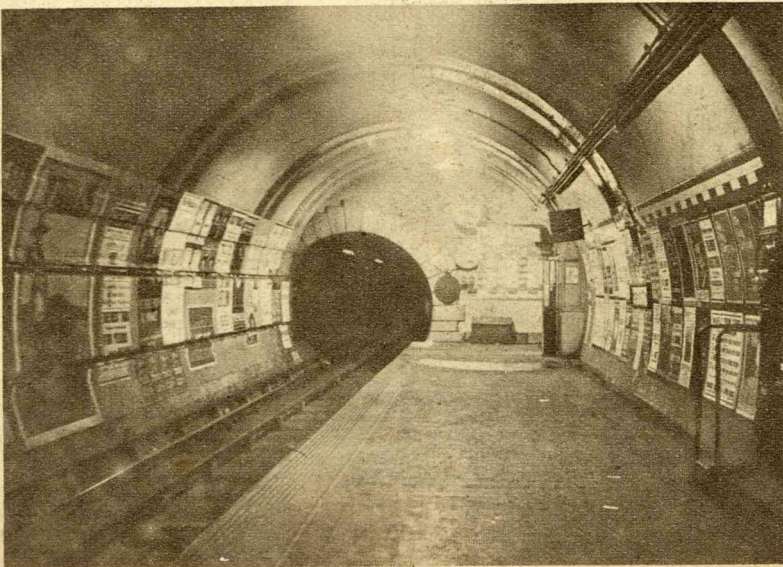
DE HAVENSTAKING.

n Gevolg van de tot heden voortdurende havenstaking is, dat vele kooplieden hun waren zelf gaan lossen. Onze foto toont een zolderschuit in een der grachten te Amsterdam, gebouwd door twee kantoorbedienden. De stakers protesteerden en dreigden, doch de uitmuntende politiebewaking voorkwam botsingen.

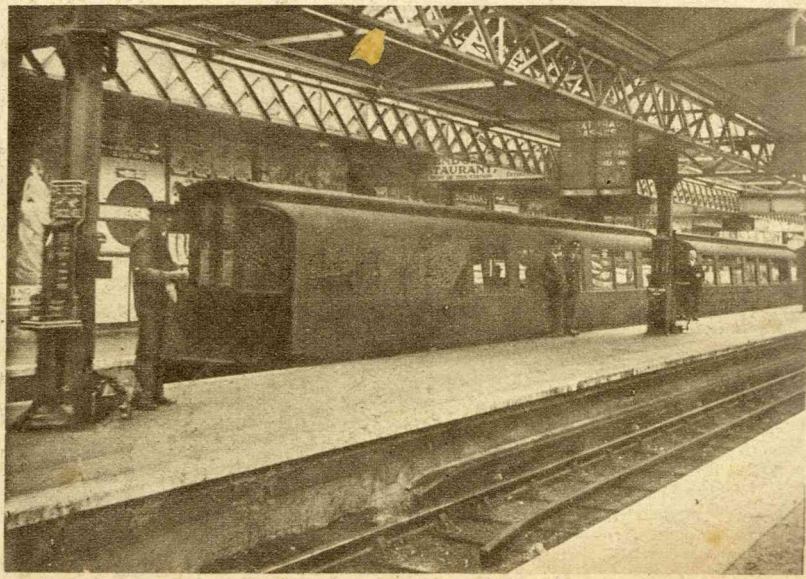
HET WERD TIJD!

Bijna alle monumenten in Parijs waren den laatsten tijd ontsierd door talrijke aanplakbiljetten van de nationale leening. Het Parijsche dagblad „L'Intransigeant” ging dat vervelen en het besloot daarom ze te verwijderen teneinde op die manier de Parijsche monumenten weder toonbaar en herkenbaar te maken.

DE ONDERGROND TE LONDEN.

Nevenstaande foto's geven een denkbeeld van den ondergrondschen electrischen spoorweg die Londen in alle richtingen doorkruist. De linker foto geeft een goeden indruk van de „tube”, zooals de Ondergrond in de wandeling genoemd wordt, waardoorheen de trein met groote snelheid voortrijdt; de rechter geeft een beeld van de soort treinen die er op rijden.

EEN-MEI-GEBRUIKEN UIT DE OUDE DOOS

„Ik kom hier planten
„Met geluyt, trommellen fluyt,
„Eenen groenen en playsanten
„Mey-boom, voor u deur, schoon bruid”.

Reeds sinds overoude tijden is Mei de maand geweest van jeugd en geluk, van liefde-geven en-ontvangen. Geen wonder! In deze maand is de natuur uit haar doodslaap ontwaakt en is het liefelijke jaargetijde voorgoed teruggekeerd, en heeft ze in de harten der menschen nieuwe wenschen en verlangens doen ontwaken.

Onze heidensche voorouders ondervonden ook reeds den weldadigen en genoeglijken invloed, dien deze maand van groen en bloemen op hun gemoed uitoefende, en daarom was ook bij hen al de eerste Mei een der heiligste dagen van het jaar die aan de natuur en de liefde gewijd waren. Den avond te voren werden overal de Meivuren ontstoken. Men danste en zong, wyl de maand van de liefde en de vreugd was aangebroken.

Later klonk voor het eerst weer na langen tijd de lustige jagershoorn langs de velden en de wegen, en riep de met groene wambuizen getooide jagers, die thuis hun bogen reeds versierd hadden met groen en bloemen, ter gezamenlijke jacht.

In den Mei-nacht plantte de minnaar een „Meiboom” onder het venster van haar, die zijn hart en zijn liefde had. Waar huwbare meisjes waren, werden dan door de vrijers even zoovele groene meien op het dak geplaatst. De lichtzinnige deerne moest het ontgelden: op haar dak werd een dorre tak gestoken, en zij, die haar minnaar had bedrogen, zij vond des morgens een stroopop, terwijl de trotschheid en ongenaakbaarheid van de rijke — en daarom vaak juist zoo begeerde — bruid aan de kaak werd gesteld door een vogelverschrikker.

Bij het aanbreken van den eersten Mei praalde reeds midden in 't dorp de „Mei-boom”, een esch of pijnboom, dien de jeugd 's nachts, benevens bloeiende meidoorn takken en velerlei bloemen en groen, uit 't bosch had gehaald. De „Mei” was dan keurig versierd met groene festoenen en lovertjes van goud- en zilverpapier, waarop vaak geestige en toepasselijke spreken geschreven waren. Ook de woningen werden natuurlijk versierd, en wanneer dan heel het dorp in feest-tooi was gestoken, kwam men bij den Meiboom bijeen, gingen reien danste en zong daarbij allerlei verzen.

Talrijke schoone liederen, omstreeks de dertiende en veertiende eeuw op de wederkomst van de Meimaand vervaardigd, herinneren ons aan dit oude gebruik van het planten van den Meiboom, waarbij dan tusschen buurjongens en -meisjes liefdesbanden werden aangeknoopt. En hoewel deze verbintenissen meestal reeds spoedig vergeten waren, toch maakten zij op een ontvankelijk gemoed wel eens een diepen en blijvenden indruk, zooals bij den dichter van het volgende eenvoudige, maar schoone, want diep-innige, liedje:

Te Mei haddic een bloemken
In mijn hertjen vercoren,
Dat is mi desen couden
winter afgevroren.
Dat bloemken licht verborgen
Onder den couden snee ¹⁾:
Sal ic van u scheiden, goet
lief,

Dat doet mi wee.
Sal ic van u scheiden, goet
lief,

Dalt valt mi swaer:
Soo settic al mijn hopen en-
de troost ²⁾

In 't nieuwe jaar ³⁾,
Dat nieuwe jaar dat comet
Met vrouden ⁴⁾ an;
Ic hope dat si mijn boel-
ken ⁵⁾

Noch wel worden sal!

De lyriek uit de middeleeuwen is rijk aan dergelijke juweeltjes, waarin de vreugde van den dichter over het terugkeeren van „die Mey, (die) so genecheliken tijt (is)” wordt uitgesproken, en waarin de schoon-

DE MEIBOOM.
Reproductie naar een oude plaat.

heid van het nieuwe jaar en... zijn liefde bezongen wordt. De poëtisch aangelegde zond zijn liefde vaak een bloeienden tak met een briefje er aan, waarin hij haar zijn genegenheid verklaarde, en haar vroeg, voor zijn liefde en de schoonheid der natuur niet ongevoelig te zijn:

„Staet op lief, wilt ontfaen

„Den Mei met sinen blomen.”

Langzamerhand is de gewoonte, onder het venster van de uitverkorene een „Mei” te planten uitgebreid, en begonnen winkeliers er een te planten voor hun cliënteelen, armen voor hen van wie ze aalmoezen ontvingen of hoopten te ontvangen, kinderen voor hun ouders en onderwijzers enz. Daarop komen dan de zoogenaamde „Mey-boomen van den staat” in zwang. Vooral in den Haag maakte de burgerij veel werk van zulke boomen, wier deviezen — aldus lezen wij in een oud werk — „de gezintheid van het volk, wat het prijswaard achtte, wat het stoffe tot afkeuringe gaf, rondelyck

te kennen gaven.” Over het planten van deze Mei-boomen lezen wij in een nieuwsblad van den eersten Mei 1671 het volgende: „Den morgen stond was naeulycks in den Hage op den 1 Mey geresen, of men sach noch de oude fluxheyt der Hageners door 't oprechte van ses Meyboomen, als een voor de Ed. Gr. Mog. Heeren Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt, met dit advijs in wimpel: non molestate securus, dat is: hoewel ongenoeft, past evenwel op; voor de Staten-Generaal stond in de wimpel van den Mey-boom, in fulcrum pacis, tot versekeringe van vrede moet voorzien zijn van wapenen; voor sijn hoogheyt den heer Prins van Orangiën stondt op des meij-booms wimpel dit advijs: avitae nobilitatis retinens, de voetstappen der doorluchtige voorouders te volgen; voor den heer Prins Maurits van Nassau, in arena ante arenam, men dencke niet alleen op oorlogh als den krijg aengaet, maer oock selfs van te voeren; voor de Princesse Douagiere van Orangiën, et enim mihi multa vestute scrire debet, ick heb in mijn dagen veel beleeft, en voor den Colonel, civile decus et tutamen, de burgerlycke bescherminghe en haer cieraet.”

Dat de advysen niet altijd zoo zoetsappig waren, blijkt uit het volgende bericht, dat wij in een nieuwsblad van een jaar later, het voor ons vaderland zoo bange en stormachtige jaar 1672, lezen: „Daer wierden naer ouder ghewoonte weder bij de burghers in 's Gravenhage Meij-boomen opghericht, edoch met wonderlyck vervolg. Hare onghenoege waren haer devysen, 't gevolgh salt uytwysen.” — Zooals blijkt hebben dus in dit jaar de opschriften van de Meij-boomen tot minder aangename gevolgen aanleiding gegeven. De gewoonte van „Mey-boomen van Staat” te plan-

ten, is tot de fransche revolutie in gebruik gebleven. De laatste werden door de burger-schutterij vervaardigd, en meestal vóór zij geplant werden, in haar Doel door de vorstelijke familie bezichtigd. In vroegeren tijd was de Mei-boom omkranst of er hingen versierde kroonen in, die des avonds verlicht en door het Hof bezichtigd werden. Ook werden den eersten Mei de gardien der Staten van Holland en West-Friesland van nieuwe uitrustingen voorzien. Ook de Prins van Oranje gaf dien dag zijn bedienden en ondergeschikten nieuwe livreeën.

Natuurlijk hadden sommige plaatsen wat de 1-Mei-viering betreft, bijzondere gebruiken. Te Texel bijv. waren de jongelieden gewoon des avonds van den laatsten April al het hout en de brandstoffen, die zij machtig konden worden, bij elkander te brengen en rondom het vuur een rondedans uit te voeren. In de 16e eeuw, toen de abdij nog bestond, herdacht

de jeugd van Rijsburg dien dag ook op bijzonder feestelijke wijze. Vroeg in den avond van dien dag richtten de Rijsburgsche jongens en meisjes op het plein om het hof, in het midden der schoone lindeboomen en vlak voor de abdij, een hooge mast op, waaraan een fraai-bloeiende denneboom werd bevestigd, die met allerhande voorwerpen werd versierd. De meisjes, in helder wit kleed, noodigden dan de abdes, de priesters, de edellieden en het gansche klooster uit, haar vreugde om den „Mei” te deelen en den boom te beschouwen.

Natuurlijk voldeed het hooge gezelschap aan die uitnoodiging, en nam plaats in een afgezet gedeelte. Nu verscheen de jeugd, begroette de hooge gasten en hief liederen aan en voerde vreugde-dansen uit. Onderwijl speelde de muziek op oververdoovende wijze. Na afloop kregen de jongens en meisjes een vat kloosterbier of enig geld.

Voor zoover wij weten, behoort het vieren van den eersten Mei, in den zin als hierboven bedoeld, met zoovele andere, deugd-doende en oude gebruiken, tot het verleden. Dit is slechts te betreuren, want ons volksleven is door het verloren-gaan van dergelijke gebruiken er niet rijker en poëtischer op geworden.

P. L.

DE MEIBOOM.

Reproductie naar een plaat van G. de Heer, uit omstreeks 1650. (Dr. C. Catharina van de Graft deelt in haar werk „Palmpaasch” mede, dat er slechts één plaat van den „Meiboom” bestaat. Dat dit onjuist is, blijkt uit het feit, dat wij op deze pagina er twee kunnen reproducereen. Voor zoover wij echter weten, zijn dit dan ook de eenige, die in ons land bestaan.)

¹⁾ Sneeuw = sneeuw.

²⁾ Troost setten = ergens op vertrouwen.

³⁾ Het nieuwe jaar begon toen met Paschen.

⁴⁾ Vrouden = vreugde.

⁵⁾ Boelken = liefje. (Wanneer men dit gedicht halfvuid leest, zal men het, ondanks de middeleeuwsche spelling, toch gemakkelijk kunnen begrijpen.)

HET MEISJE MET DE RODE HAREN

door J. T. VAN LEIDEN

I

„Hoe oud was je,” vroeg Esther, „toen...”

„Twintig jaar,” zei Tom rap. Hij scheen het kranig te vinden, dat hij nog maar twintig was toen hij een vermogen te beheren kreeg. „Ik zat in de vierde klas van 't gymnasium.”

„Pas in de vierde?” Ze streek haar zware blonde haar terug, dat telkens met een kroezige vlok over haar voorhoofd viel! In het lamplicht leek het een fijn, gouden weefsel. Haar peinzende, glimlachende ogen zeiden: „wat een durf, al, wat een overmoedige jongen ben je toch...”

„Ja... O — maar ik was heus niet dom!”

„Dat ben je nog niet! Alleen...”

„Ik bleef tweemaal zitten... Eigenlijk kon ik heel goed werken, als ik wilde, maar ik wilde niet! Of — wilde niet... Nee — 't ging vanzelf zo dat ik nooit wat uitvoerde; ik zag niet in waarom ik werken zou. Onder de les tekende ik: ontwerpen voor japonnen, kastelen met terrassen ervoor, cosy-corners in grote salons. Het was alles veel prettiger en mooier dan latijn en natuurkunde. Nu — en toen kwam dat fortuin...”

„Ja... En toen?” Ze stond op en schonk nogmaals tee. Het was aardig en gezellig: zo bij hem op bezoek te zijn in dat mooie, grote huis van hem, en te denken dat ze dit immers best doen kon — was ze niet zes jaar ouder dan hij en vrij om te gaan waar ze wilde?

„Nu,” zei hij, „de rest weet je — ik boemelde nog 'n jaar zowat mee... Toen was ik meerderjarig; ouders had ik niet meer, m'n familie kon me niet schelen — die hebben me trouwens altijd als ontoerekenbaar beschouwd, waren jaloers van m'n buitenkansje — en toen kocht ik deze villa midden in 't bos, liet ze verbouwen, inrichten naar mijn smaak... En daar zit ik nu,” — hij boog in Esther's richting — „en ontvang vrijgevochten vrouwen...”

„Al spreken de mensen er kwaad van...”

„O — de mensen!” Hij haalde de schouders op. „Laat ze maar...”

Esther vroeg: „maar wie komen er dan nog meer?”

„Nu — Marianne, en...”

„Marianne? Mag die ook alléén komen?”

Hij lachte. „Die? Nee, natuurlijk niet — met haar ouders, heel braaf, hoor! En dan zitten ze eigenlijk nog in de angst...”

Ze leunde het hoofd op de hand, zag hem peinzend aan. „Ja, ja — je hebt de naam gevaarlijk te zijn...”

„Och... Omdat... omdat er toen eens dat meisje met die rooie haren geweest is?”

„Daar wordt nog over gesproken! Maar zeg eens: ben ik niet braaf op bezoek?”

„O — met jou voel ik me altijd zo veilig!”

Ze voelde zich bijna gegriefd, maar moest lachen om zijn ernst. „Nee — van mij gaat niets uit dat...”

„Wil ik je eens zeggen wat van jou uitgaat?” vroeg hij haastig. „Jij maakt me sterk en... en... Ik weet niet, maar met jou voel ik me altijd tegen mezelf beschermd!” Er vleugde even een rode schijn van verlegenheid over zijn blank, jong gezicht, en Esther dacht: „hij heeft het zo nodig dat iemand over hem waakt...”

„Luister nu eens, Tom,” zei ze. „Dat meisje met het rode haar...” „Prachtig rood haar, vind je niet?” vroeg hij gretig.

Ze knikte. „Prachtig, ja... Maar heus: je moet zeggen dat ze niet meer hier komt...”

„Omdat er over gepraat wordt?” Hij blies minachtend zijn adem uit. „Phoe...”

„Nee — daarom niet. Er wordt immers ook over gepraat dat ik hier kom? En laat me dat niet onverschillig? Maar om... om jezelf.”

„Om mezelf? Waarom zou ik van mezelf 'n kluzenaar moeten maken? Maar, lieve hemel — als ze dan niet meer bij me komen mag, zal ik wel naar haar toe gaan!”

„Mag...” Het maakte haar trots dat hij haar voogdij zo gewillig aanvaardde. „Ik heb je niets voor te schrijven. Maar denk nu eens aan: wat een bevoorrecht mens ben je! Onafhankelijk... Je kunt van je

DE SINN-FEIN-ONLUSTEN IN IERLAND.

Van de onlusten, die in Ierland als gevolg van den wensch tot zelf-bestuur der Sinn-Feiners zijn uitgebroken, geven wij op deze pagina een drietal foto's. De bovenste kiek werd genomen op het oogenblik dat een jongen te Dublin op een paal de Sinn-Fein-vlag plant. De foto daaronder laat zien hoe het postkantoor te Dublin door politie wordt bewaakt. Op de onderste afbeelding ziet men hoe Sinn-Fein-leiders met toestemming der militairen het talrijke publiek bij een demonstratie op een afstand houden.

leven maken wat je wilt. En zoveel goeds kun je ervan maken! Je gaven, je talenten... Als je alleen maar je muziek rekent... Ze zag naar de opengeslagen vleugel, die onder een waaierende palm in een verre kamerhoek stond. „En overal waar je komt, breng je je vrolijkheid en je geestdrift mee, zijn de mensen blij je te zien... Heus — jij moet zo'n leven niet verbrekken, niet luchtigjes in de wind strooien...”

Hij leunde achterover in zijn stoel, strekte de benen voor zich uit, en lachte. „Haha — trouwen moet ik, niet? Natuurlijk! Of weet je een andere oplossing? Nee, wees nu eerlijk, dat bedoel je toch!”

„Nu — en als ik 't bedoelde? Zeker: jij, een man als jij, moet trouwen. Dan eerst komt alles in je tot zijn recht, en anders...”

„... Anders?”

„... Misluk je...” Ze zag hem aan, met heel ernstige ogen.

„Nu, hoor — ik beloof 't je! Maar vooreerst nog niet! Ik heb de tijd: vier-en-twintig...”

„Ja...,” zei ze nadenkelijk, „als je zo jong bent, denk je dat de jaren niet op kunnen...”

„Femme de trente ans...” — de overmoedige lach week uit zijn blauwe ogen — „wat staat je die ernst goed, die weemoedige ernst...”

„Als je dertig bent, word je zuinig met de voortsnellende jaren...” Ze zweeg even, zei dan openhartig: „ik voel het steeds meer als een leed, dat ik niet getrouwd ben...”

Hij dacht opeens: „ja, wonderlijk — zo mooi is ze, blank en fors... Zo rustig en sterk...” Maar toen hij iets zeggen wilde, vroeg ze: „Tom — maken we nog wat muziek?”

„Ja — heerlijk!” Hij sprong op, greep tussen de boeken die op de vleugel lagen: „wat — Chopin, Bach...?”

„Vanavond Bach...”

De muziek ruiste, klaar en eenvoudig, een troostende reinheid. De hoge, ruime kamer scheen zich tot een kathedraal te welen. De ayondkoelte geurde door de open vensters.

Hun handen lagen stil naasten op het klavier toen de melodieën zwegen. Ze wendden tegelijk het hoofd en zagen elkaar aan. Esther zei: „zo is alles goed en mooi...”

Hij bleef even zijgend zitten; de lijnen van zijn gezicht waren nog van een kalme strengheid, koel en kuis. Maar toen veerde hij omhoog van zijn stoel; hij maakte een paar fantastiese lichtsprongen, klapte in de handen en riep juichend: „o brave Esther, leidsvrouwe, moederlike vriendin — 't meisje met de rooie haren is toch zo'n schat!”

Ze poogde vergeefs een lach te verbergen. „Maar jongen nu toch...”

„En...” Hij keek naar de klok. „Vind je 't héél erg? Je zult moeten gaan, want... ze komt vanavond... Ik heb de automobiel al naar 't station horen gaan. Ach,” — hij zei het argeloos verontschuldigend — „'t is donker, en laat... Niemand zal 't zien, hè...”

Esther was opgestaan. Ze scheen groter te worden en Tom voelde beklemd dat ze als van een hoogte op hem neerzag. Hij schrok even van de koude uitdrukking in haar ogen. De pijn maakte haar hard.

„Ik ben hier voor het laatst geweest, Tom,” zei ze.

II

„Zouden we hier niet even gaan zitten?” vroeg Tom. „'t Weer is zo mooi...”

Marianne liep wat haastiger door. Ze scheen te denken dat ze doen kon of zij zijn vraag niet gehoord had. Maar neen — dat ging natuurlijk niet, en daarom zei ze: „ik heb nog zoveel boodschappen in het dorp, en dan...” Ach — waarom moest ze toch altijd zo gauw een kleur krijgen! Ze beet zich in de onderlip.

„Weet je wel,” — Tom zag haar lachend van terzij aan — „weet je wel dat we elkaar voor 't eerst alléén zien?” En hij dacht: „hoe allerliefst ziet ze eruit — ze bloost...”

„Alléén...?”

„Ja — ik bedoel: zonder je ouders!” Hij plaagde: „wordt er wel 'n meisje zo goed bewaakt als jij?”

Ze waren elkaar in de boslaan tegengekomen, en Tom had, voor hij haar aansprak, met half-toegeknepen ogen

(Zie laatste op pag. 10)

FEESTEN TE BRUSSEL TER EERE DER OUD-STRIJDERS

Zondag 18 April hadden te Brussel grootsche feesten plaats ter eere der militairen, die aan den oorlog hebben deelgenomen. Wij bieden onzen lezers op deze bladzijde een aantal kiekken aan, door onzen correspondent tijdens de feestelijkheden genomen. De linksche der bovenstaande photo's stelt voor: de aankomst van verminkten, omgeven door bloemenstrooiende meisjes; de rechtsche: verpleegsters helpen verminkten uit hun rijtuig om ze naar hun plaatsen te dragen.

Links:

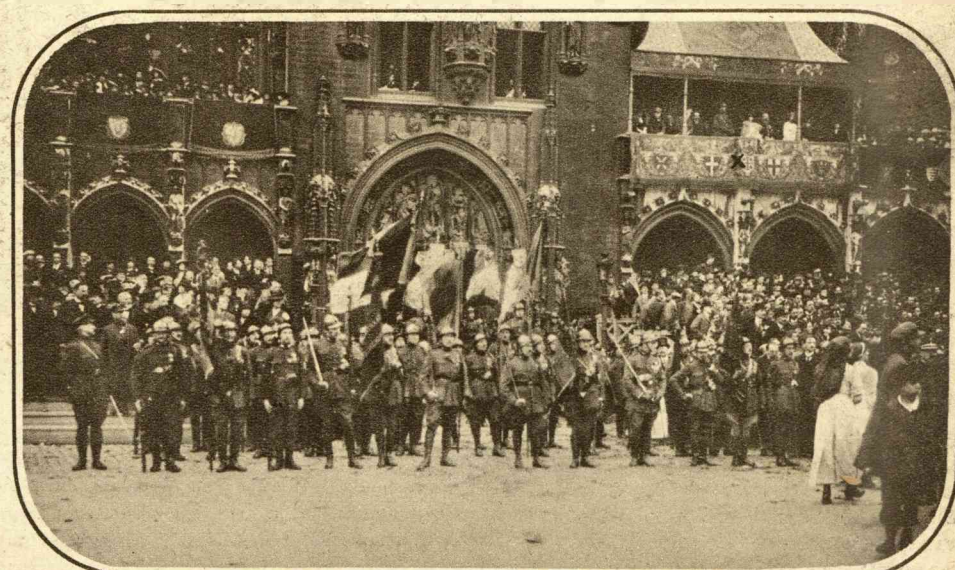
De militaire kapel speelt de „Brabançonne”.

Rechts:

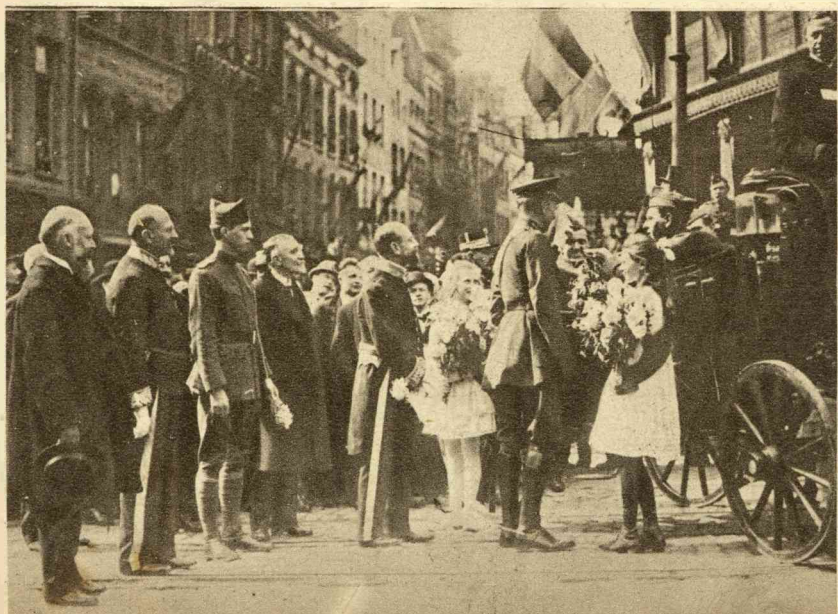
Burgemeester Max (x)
Voorzitter van de huldigings-commissie, op het feestterrein.

Aankomst van den Koning (1), naast hem, links, burgemeester Max, rechts van hem de minister van Oorlog, achter hem Prins Leopold (2).

Het regiment van den Koning plaatst zich onder het balcon der Koninklijke familie. (x).

Links:

Den Koning wordt een bloemenhulde aangeboden.

Rechts:

Het uitdeelen der oorlogsmeddailles.

naar haar gekeken: prachtig — dat lichte blauw tegen het zware zomergroen, en haar gezicht was als een rozeblad. . . .

„Ach. . . .” Ze keek naar de grond en slingerde wat met de armen. Nu lachte ze even, kort en parelend. . . . „Ja, moeder is zuinig op me — het enige kind. . . .”

„Moet je 't thuis vertellen?”

„Wat. . . .?”

„Dat je met me gewandeld hebt!”

„Met je gewandeld? Ik ging naar 't dorp, en toen liep jij ongevraagd mee!” Haar stem werd vaster. „'t Lijkt waarlijk of je met me wilt flirten!” zei Tom. En nu werden haar wangen weer bloedrood.

„Natuurlijk vertel ik het thuis — er steekt toch geen kwaad in?”

„O — dus als je iets kwaads doet, vertel je 't niet!”

„Ach. . . .” zei ze weer. Ze nam zich zo dikwijls voor Tom nu eens flink van antwoord te dienen, maar ze voelde telkens dat ze niet tegen hem opgewassen was. Het hinderde haar en tegelijk vond ze het prettig: dat ze hem niet aankon. Hij heerste een beetje over haar, met zijn plagende lach en zijn vlugge woord, maar hij deed het vriendelijk en sierlijk, zonder zijn macht te misbruiken, en ja — ze vond het prettig dat het zo was. „Ik doe nooit kwaad. . . .” was het enige wat ze te zeggen wist.

„Ik ook nooit,” zei Tom en zijn gezicht stond daarbij zo ingetogen en onschuldig, dat Marianne lachen moest. „O.!” protesteerde ze dan met opgeheven hand, en ze bewoog het hoofd heen en weer alsof ze daarover heel wat zou kunnen zeggen.

„Nu?” vroeg hij overmoedig. „Is 't dan niet zo? Hoe lang kennen we elkaar al? 'n Jaar. . . . Heb je in die tijd ooit gemerkt dat ik. . . .”

„Pas maar op!” Marianne's ogen werden nu heel ernstig. „Daar moest je liever niet over spreken. . . .”

„Wel heb ik van mijn leven. — zo'n kleine zedemeesteres, die me de les wil lezen!” Tom had haar wel willen zoenen, zo allerliefst stond haar gezicht nu ze ernstig keek. En opeens dacht hij: „waarom zou ik niet. . . .” Hij nam haar hand en vroeg: „mag ik je 'n zoen geven, Marianne?”

Ze maakte zich snel los en wist niet wat ze doen zou, wist niet of ze radeeloos of gelukkig was. Ze zag om zich heen als zocht ze hulp; ze voelde het bloed weer tot achter haar oren stijgen, en de woedende gedachte dat voor 't eerst een man haar kussen zou, tegen haar zin als hij wilde, vocht met de zalige gewaarwording dat hij, Tom, die dichter, die prins, dat hij haar kussen wilde. . . .

Maar eer ze woorden van afweer gevonden had, zei hij al, geblazeerd, „o — als je erover denken moet! Ik wil niet eens meer. . . .”, en nu voelde ze zich opgelucht en verwende tegelijk haar kleinmoedigheid, haar gemis aan slagvaardigheid en takt. Ach — haar zouden wel altijd alle kansen ontgaan. „Ik dacht dat je 't meende. . . .” zei ze zwak.

„Ik méende 't ook. Ik vind je lief. Dat weet je wel.”

God — als ze maar altijd weten kon welke waarde ze aan zijn woorden hechten moest. . . . Speelde hij met haar? Gaf hij iets om haar? Alleen jaar lang was hij vol lieve kleine attenties; hij bracht bloemen mee en muziek. . . . Maar natuurlijk: ze was een kind, een kind van zeventien jaar, en hij moest haar belachelijk vinden, nu en dan, onhandig en onwetend, en een welbehaard, argeloos moeder's-meisje, dat de wereld niet kende. Natuurlijk: zulke vrouwen als Esther, onafhankelijke, vrijgevochten vrouwen — die interesseerden hem, daarbij was zij niets, 'n kind. . . . Teleurgesteld, boos op zichzelf, zei ze plotseling bits: „hoeveel meisjes heb je dat al verteld?”

„Wat?” vroeg hij. Z'n mond bleef even openstaan; hij begreep niet waarom ze zo snauwde.

„Dat je ze lief vindt. . . .”

„O. . . .!” Nu moest hij lachen omdat ze die snibbige toon trachtte vol te houden; het ging haar helemaal niet af, en ook dat stond haar zo aanbiddelijk, vond hij. Ach ja, 't moest wel heerlijk zijn: elke dag, altijd, in zijn grote, mooie huis — was hij er eigenlijk niet erg alléén? — een lief, jong, argeloos meisje te zien, z'n vrouw, Marianne. . . . „O — ja: ik vind ook eigenlijk zo'n heleboel meisjes lief!”

„Je bent een vlinder!” zei Marianne verontwaardigd.

„En het is jammer dat je zo bent. . . .”

Tom keek heel schuldig, en dat gaf haar moed. Ze moest het hem nu maar zeggen; misschien kwam de gelegenheid nooit meer terug. En ze voelde het opeens als een taak: hem op zijn eigenwaarde te wijzen. IJverig ging ze voort: „iedereen mag je graag lijden, dat weet je best; je bent vrolijk en gezellig, en. . . . en. . . .” — ze schrok van haar overmoed, struikelde over haar woorden, maar ze wilde zich nu dwingen — „en geestig, en je hebt veel talenten. . . .”

„Ho-ho!” weerde hij af.

„Nee — laat me nu uitspreken. . . . Overal waar je komt, zijn de mensen blij je te zien, maar toch. . . . Weet je: mijn vader en moeder zien je óók graag, en toch. . . . Heb je wel gemerkt dat ze me nooit met je alleen laten?”

„Lam genoeg,” zei Tom.

„Iedereen zegt: je moet toch met hem oppassen. . . . En dat komt — ik weet niet. . . .” Ze voelde opeens haar moed ineenzinken. Hoe zou ze dat nu zeggen. . . . Vader had eens van een meisje gesproken dat in Tom's automobiel van het station gekomen was, een meisje met rood haar; hij had er met moeder over gefluisterd — zeker een heel slecht meisje. . . . „Ik geloof Tom,” zei ze wijs en ouwelik, „dat je wel eens minder behoorlijk bezoek ontvangt.” Nu was het hoge woord er uit, en Marianne had een gevoel of dit ogenblik beslissend was voor hun beider toekomst. Zou hij kwaad worden? Zou hij haar uitlachen?

Maar Tom werd ernstig en nadenkend. „Ja — ja. . . .” zei hij een paar maal en was dan stil. Na een poos begon hij: „ik heb zo 't land, Marianne. . . . Ik ben eigenlijk erg down, de laatste tijd. Je moet denken: ik woon daar zo alleen, en ik ben mijn eigen baas en. . . . Nu ja — natuurlijk doet 'n man dan wel eens dingen die misschien niet helemaal verstandig zijn. . . .”

Marianne voelde nu meer dan ooit dat ze een taak te vervullen had. En het stemde haar warm en moederlijk, hem zo onderworpen te zien. Nu kon ze hem helpen, iets voor hem zijn. . . .

„Je moet jezelf hoog houden, Tom,” zei ze.

„Ja. . . .” Hij zei opeens bijna hartstochtelijk: „weet je wat zo ellendig is. . . . Esther. . . .”

OVERDRACHT VAN EEN DUITSCHE GRAF TE ROTTERDAM.

Tijdens hun internering te Rotterdam overleden aldaar een aantal Duitsers, die in eenzelfde graf werden begraven. Er werd een monument geplaatst op dit gezamenlijke graf, hetwelk dan verleden week met eenige plechtigheid aan den Duitschen Consul te Rotterdam werd overgedragen.

Marianne voelde een schrik die haar deed krimpen. Waarom sprak hij nu van Esther. . . .

„'n Tijd geleden heeft Esther gezegd dat ze nooit meer bij me terugkwam! Ook al om datzelfde. . . . En ik vind het verschrikkelijk! Esther, die trotse, koninklijke vrouw. . . . We waren zulke goede vrienden, we praatten, lazen, maakten muziek — ik kan haar niet missen, zie. . . .”

De grond zonk weg onder Marianne's voeten; de hemel wervelde rond voor haar ogen, en haar hart bonsde zo luid dat Tom het horen moest.

„Ja — het is je eigen schuld. . . .” Ze hoorde haar stem ver en gesmoord als van iemand die in een droom spreekt.

„Ik zou alles willen doen om haar terug te winnen, maar. . . .”

Marianne kniep haar handen ineen; ijskoud waren ze. Nu wist ze het wel: ze moest haar leven voor hem offeren. . . . Ingespannen bedwong ze het trillen van haar mond; nu sterk zijn en hard; alleen aan hem denken, aan zijn heil en zijn toekomst. „Maar Tom — het is immers niet moeilijk. . . . Kan je die. . . . Kan je dat meisje niet zeggen dat ze. . . . dat je. . . .”

Hij lachte. „O ja!” zei hij luchtig. „Ach — dat betekent niets. . . . Maar dan is er op 'n goeie dag weer 'n ander meisje! Nee — 't is zo eenvoudig niet. . . .”

„Sterk zijn en hard,” dacht ze. „Tom — dat is dwaas en schandelijk zwak van je! Je kan Esther onmogelijk missen, is 't niet zo? Nu, natuurlijk wil ze je niet terugzien zolang je. . . . Dat spreekt vanzelf. Dat zou ik ook niet willen. Luister eens!” — ze voelde zich groot en verheerlijkt als iemand die zingend de dood ingaat voor een ideaal — „ik zal naar Esther toegaan en vragen of ze je vergeven wil, of ze weer. . . .” Haar stem brak af; ze dacht: „naar Esther gaan. . . . Wat zullen vader en moeder zeggen. . . . Esther, die zich buiten de konventie heeft gesteld. . . .”

„Ja, als je dat zou willen doen!” Tom zei het innig en

dankbaar; hij nam haar hand en drukte die. „Wat zou ik dat lief van je vinden!”

„Maar dan beloof je me, hier en nu, dat je nooit, nooit, meer. . . .”

„Ik beloof het!” Zijn stem klonk plechtig en oprecht. „Ik zal. . . . Ik zal mijn hele leven veranderen! Ik. . . .” Hij vond geen woorden. Hij zag hoe onschuldig-extaties haar ogen glansden en er welde een deemoed in hem op, een verlangen om rein en kinderlijk te zijn als zij, om met haar samen een nieuwe lente te beginnen, jong, speels en levensblij, zonder donkere begeerten. . . .

„Marianne,” zei hij; z'n stem had een diepe, zuivere klank, „ik weet nu eerst hoe lief ik je heb. . . . Hou je van me?!”

Ze dacht ineen te zinken. Klokkengalmen gonsden in haar hoofd, waaruit al het bloed scheen te wijken. Met grote, donkere ogen zag ze hem aan, en haar gezicht werd zo bleek, dat hij angstig de armen om haar heen sloeg. „Marianne. . . .” drong hij.

„O Tom — Tom. . . .!” Ze snikte zonder tranen. „Ik heb altijd van je gehouden, altijd. . . .”

Hij kuste eerbiedig haar voorhoofd, toen haar wangen, zacht, een voor een. „Mijn lief, lief meisje. . . .”

Geluk en angst waren in haar; ze gevoelde zich of ze nu zalig sterven kon en eeuwig zou leven. Zongen opeens alle vogels? De zon begon blanker te schijnen dan ooit. O —

Tom, Tom had haar lief, hij, haar prins, haar dichter. . . . Ze dorst hem niet terugkussen; zijn wang was tegen de hare, en de gloed ervan doorstroomde haar weldadig. Ze ging op zwevende voeten. Zij hield haar hand in 'de zijne, en ze voelde zijn eerbied als een veilig pantser. Hij was een ridder die zijn uitverkoren vrouwe naar huis voerde. . . .

Maar ze naderden het dorp, en Marianne zei: „hier moeten we van elkaar gaan. . . . En, Tom — wat zullen vader en moeder zeggen. . . . O — als ze het maar goed vinden! Ik ben zo bang, zo bang. . . . Ik ben nog zo jong, en. . . .”

Ja — daar had Tom nog niet aan gedacht; haar vader en moeder. . . . Marianne's vader had hem laatst in de automobiel gezien, naast het meisje met de rode haren — dat had hij haar niet durven zeggen, zo even. . . .

„We zullen. . . .” Hij streek de hand door 't haar. „Ik weet nog niet. . . . In elk geval moet je 't hun nog niet vertellen. Misschien kunnen we hen langzaam voorbereiden. Als ze eenmaal weten dat ik. . . . dat ik niet meer. . . .”

„O — ze zullen 't nooit goedvinden,” zei Marianne angstig.

Tom kniep de lippen vastberaden opeen, zei dan: „ik ga naar Esther. Ja — ik zal zelf gaan. Ik zal haar om raad vragen. Zij weet zeker wat we doen moeten.”

„Ja — ja. . . . Dat is misschien wel goed. . . . Maar nu moet je gaan!”

Hij kuste snel haar hand. „Ik ga!” Zingend sloeg hij een zijweg in; telkens keek hij om en wuifde. „O Marianne!” dacht hij, „liefste meisje. . . .”

III.

Toen Tom thuiskwam, zat het meisje met de rode haren er. Op de divan zat ze, gebed in de grote paarse en

rode en zwarte kussens; ze viste juist een praline uit de porseleinen-bonbonnière die voor haar op het kleine moorse tafeltje stond. „Ach hemeltje,” dacht Tom, „wat een prachtige rosse gloed is er toch over haar haren, en haar mond is als 'n vlam. . . . Maar: „je bent 'n brutale meid,” zei hij bot. En het deed hem goed dat hij dit nu eens raak gezegd had: sinds zo even, sinds hij Marianne liefhad, waren er alleen dromen van reinheid in zijn gedachten — en daar op de divan zat een duivelin.

„Ach Tommie, lieve jongen dan toch. . . .” — ze was opgestaan en hield hem haar granaten lippen voor — „ik verlangde zo naar je.” Ze zei het met een kleine, melodieuze zucht en liet het hoofd een beetje schuin naar de schouder neigen.

Hij hield even, lauw, haar hand in de zijne, maar weerstond de verzoeking van haar mond. Rechttop, waardig bleef hij tegenover haar staan en zijn ogen waren koel en streng. „Ik neem 't je kwalik dat je tegen onze afspraak handelt. En — en je brengt m'n goede naam op straat.” Hij keerde zich om, verschikte een paar stoelen, die dat geheel niet noodig hadden en bedoelde daarmee de indruk te geven dat hun gesprek ten einde was.

Het meisje was als een poes achter hem geslopen, sloeg de armen om hem heen. „Wees nu maar weer goed,” vleiende ze, „niemand heeft me gezien. . . . Ik heb 'n heel eenvoudige mantel aan, en m'n kleine zwarte hoedje. . . .”

„Hm. . . .” Tom maakte haar handen los en voelde hoe zacht en toch stevig die waren. „Alsof niet iedereen mijlen uit de verte je haar ziet. . . .”

Hij liet zich in 'n lage stoel glijden, en dadelijk zat ze op zijn knie. Ze streefde zijn voorhoofd met den rug van haar hand. „O — Tommie,” zei ze, „ik heb al gedacht: m'n haar laat ik zwart verven. Dat is niet zo opzichtig, en 't is trouwens de natuurlijke kleur. Wat vin je — zou 't me goed staan?”

„Hoor eens,” begon hij vermanend, maar ze stak een vinger tussen zijn boord en kriebelde hem in de hals, zodat hij moest lachen. Nu was zijn prestige geknakt en toen ze haar mond bij de zijne bracht, zag hij geen kans haar dat te verbieden. „Nu ja,” zei hij, maar wreef toch de handrug langs zijn lippen, als om aan te duiden dat ze uit zijn toegeeflijkheid van een oogenblik geen rechten voor de toekomst moest afleiden, „alles goed en wel, maar intussen... We moeten eens ernstig praten.”

„Dat doen we!” juichte ze. „Wat zal dat leuk zijn: jij en

te bepeinen van het altijd in edele rust samenzijn met een reindenkende vrouw, in wier hartstocht zelfs kuisheid zou zijn... Maar o — de dwaze uitgelatenheid van Mimi, die geen bezwaren kende van innerlike maningen en instinctieve gevoelswetten, die kapriolen maakte als een jonge poes en zingend door het huis dartelde!

Ieder met een kopje in de hand, zaten ze nu tegenover elkaar. „Ik wacht nog altijd tot je ernstig gaat praten,” zei Mimi zedig. Maar haar ogen tintelden.

Tom vond het moeilijk. „Kindlief,” zei hij statig, „er wordt de laatste tijd veel over ons gepraat.”

„Worden we beroemd?” vroeg ze.

„Berucht, vrees ik.”

Haar ogen bleven groot open. „Wat doen we dan? Wat weten ze van ons?”

„Doen — weten...” Tom legde gewicht op elk der beide woorden. „Je weet hoe de mensen nu eenmaal zijn. Ze weten alles — beter dan wijzelf. En, zie je, ik kom hier bij nogal wat mensen aan huis, en natuurlijk...”

„O maar Tommetje, dan kom jij voortaan bij mij in plaats ik bij jou! Natuurlijk wil ik niet dat je door mij last krijgt!” Haar stem klonk goedmoedig; dat sprak vanzelf: ze was tot alles bereid. „Ik ben anders dolgraag hier — 't huis is zo mooi en gezellig... O — maar zoals ik 't bij mij heb laten inrichten is 't óók heerlijk, hoor!”

„Ja... Maar, weet je, dat zou toch óók niet altijd kunnen...”

„Altijd — wie spreekt er nu van altijd... Natuurlijk denk ik niet dat we op ons zestigste, en ons zeventigste, en ons tachtigste, nog altijd maar als twee duifjes bij elkaar zullen zitten koekeloeien! Ach heden — er kan in die tijd zoveel gebeuren...”

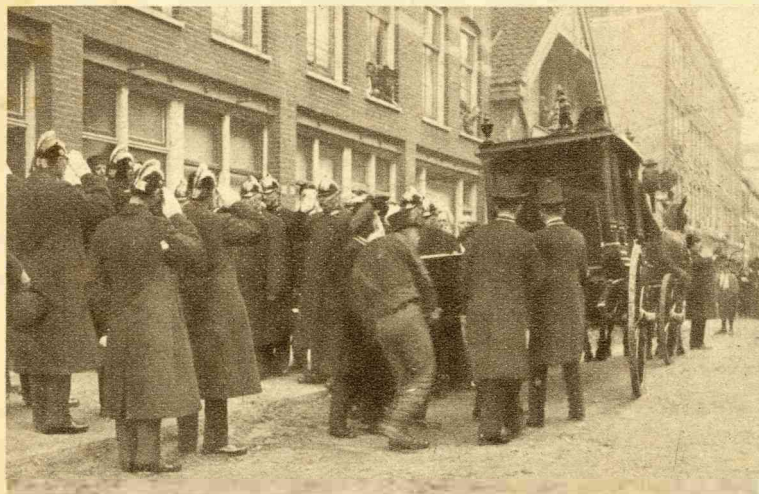
Maar daar hoeven we nu toch nog niet over te spreken! Doe die rimpel uit je voorhoofd! En voortaan kom je dus bij mij, in plaats van ik bij jou. Afgesproken? O — ik ben een heel handelbaar meisje, hoor! Ik wil helemaal niet dat je door mij in opsprak komt.”

„Ja...” Tom vond 't geval hoe langer hoe lastiger. Zeker: Mimi was lief en ze zou nooit moeilijkheden maken. Kon hij haar nu maar ineens zeggen dat hij trouwen ging. Alles in hem verzette zich tegen zo iets ruws en onridderliks. Neen, dat moest een geleidelijk en kies verloop hebben. Zoals ze daar zat: klein, en lief, en met vragende mond — neen, het was vulgair om een vrouw die hem nooit kwaad gedaan had zo maar ineens aan kant te zetten.

Trouwens — juist als hij zo heftig optrad, de zaak zo bruskeerde zou ze 't hem lastig kunnen maken. En terecht: ze zou zich beledigd voelen. Bovendien: trouwen — hij was toch maar niet zo opeens getrouwd? Héhé — wat een moeilijkheden waren er immers nog te overwinnen eer het zo ver was!

„Hebben we lang genoeg ernstig gepraat, Tommie?” vroeg het meisje. Ze spitste de lippen en hield het hoofd wat terzijf. „Ja, hè?”

„Hm — eigenlijk nog helemaal niet, maar...” Ze sloot

BEGRAFFENIS VAN DEN AGENT DRAAD TE A'DAM.
Onder vele blijken van belangstelling werd de politie-agent Draad, die zoo ongelukkig bij een inval in een speelhuus om het leven kwam, teraardebesteld.

ernstig!” Ze schaterde. „Ik zet onderwijl tee. Begin maar vast te praten! Ja, ja — ik kan wel tegelijk luisteren...” Bedrijvig ging ze in de weer aan de teetafel. „De mooie kopjes, Tom? Ja, hè — die mooie saksiese kopjes, omdat 't een extra feestelijke dag is vandaag, omdat je lieve kleine Mimi onverwacht overgekomen is!” Maar met een zacht, lenig sprongetje was ze weer bij hem; ze nestelde zich op zijn schoot, streek het haar van zijn voorhoofd: „bèn ik nog altijd je lieve kleine Mimi? Ja, hè — dat ben ik! Nu, en

MR. TROELSTRA ZESTIG JAAR.

Onder buitengewoon vele blijken van belangstelling vierde de bekende leider der S.D.A.P. zijn 60en verjaardag. Onze foto werd genomen in een der versierde zalen van het Volksgebouw, den Haag. De derde persoon van links is mr. Troelstra.

morgen, en overmorgen, en... en... altijd!” Korte, klappende kusjes gaf ze hem; haar hoofd bewoog met kleine rukken voor- en achteruit. „Tommie-van-mij!”

Ja, die vrolijke, malle Mimie... Het was 'n mooi ding: over Bach en over 'n nieuw boek en over de wonderlike raadsels van 't menschenleven te spreken — op z'n tijd... De geest had z'n eisen en behoeften, moest zich telkens vernieuwen aan de eeuwige schoonheid en de wijsgerige gedachte — nu en dan... Het was een verrukking: de mogelijkheid

BURGEMEESTER-JUBILEUM.

De burgemeester van Alfen a/den Rijn, de heer C.W.C.Th. de Visser, vierde dezer dagen zijn 40-jarig ambtsfeest. Bij die gelegenheid werd hem o. a. een zanghulde door de Aifensche kinderen gebracht. Onze fotograaf maakte bovenstaande kiek.

zijn mond met de hare, en dat bespaarde hem veel woorden. Ook behoefde hij nu niet te zeggen dat hij haar niet missen wilde. Het was een hemelse vreugde te weten dat hij Marianne liefhad, en Marianne hem — maar wat Mimi voor hem was... Hij dacht er vaag over, terwijl ze hem kuste of hij het Marianne zou kunnen uitleggen...

„Tommie — mag ik blijven?” vleide Mimi. Het was of er een vogeltje aan zijn oor zong.

„Blijven? Ja — nog een beetje...”

„Nee — maar vanavond ook: dan ga ik in 't donker weg...”

Hij zuchtte. Hij kon haar niets weigeren. En hij dacht: „morgen zal ik alles met Esther bepraten. Alles. Eerlijk en openhartig. Als 'n man. Zij zal me weten te raden. Ja — dat doe ik.”

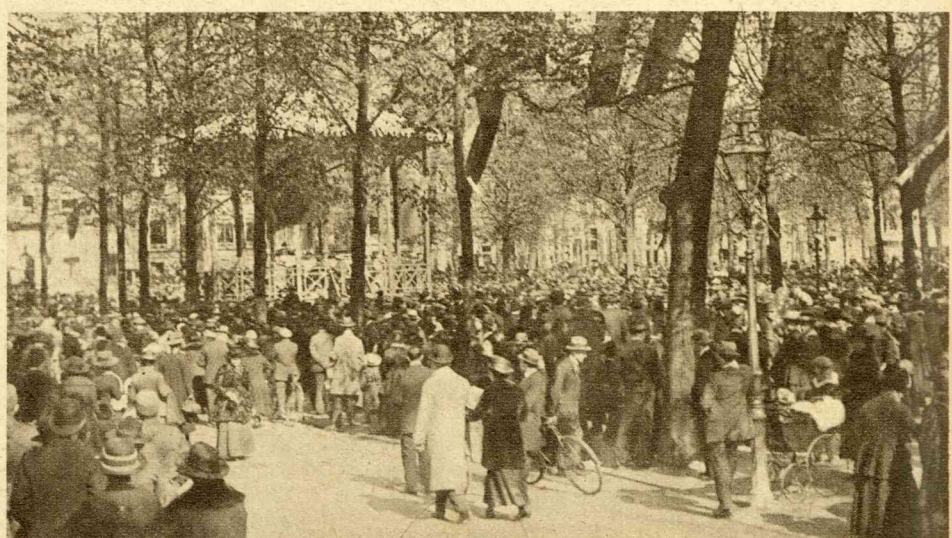
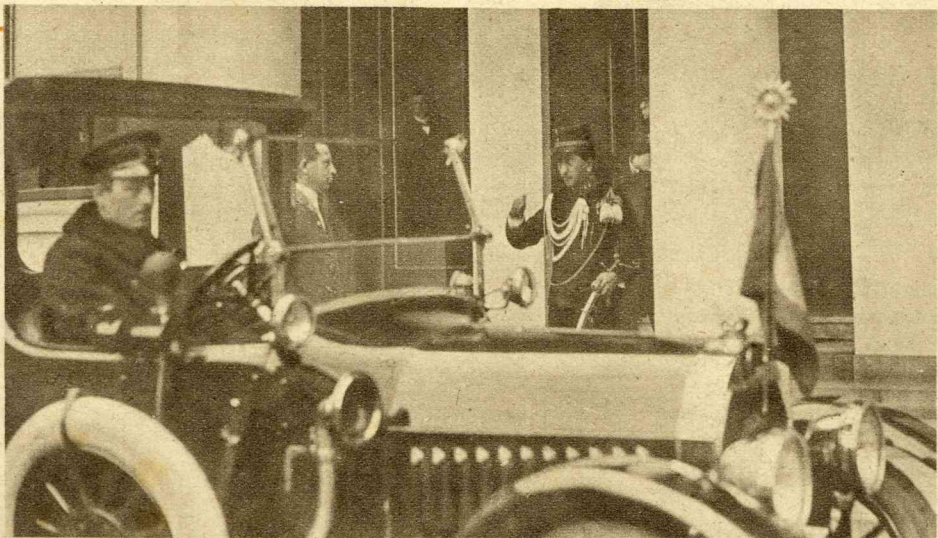
IV

Esther's gezicht glansde op toen Tom binnenkwam.

Hij had tegen dit bezoek wel wat opgezien: Esther was streng, duldde geen transigeren met de waarheid of de moraal. Vreemd eigenlijk — Esther die overigens juist deed wat ze wilde, die niet schroomde de omgang te zoeken met mensen waarvan de dorpsgemeenschap zich had afgekeerd, die verlatenen, de geschuwden, over wie gesproken werd met een fluisterwoord en een twijfel-gebaar... Ja, Esther, die de gangbare konventie niet achtte — hoe dikwijls had ze hem verschrikt met een koel-hoge terechtwijzing wanneer hij lachend en zelf-ingenomen van een escapade, een kleine, avontuurlijke zijsprong vertelde. En het was waar: ten slotte wist niemand iets kwaads van haar te vertellen, hoezeer ze ook zonder omzien haar eigen wegen volgde.

Daarom had Tom zich bezwaard gevoeld, toen hij ging, en zelfs getwijfeld of ze hem wel zou willen ontvangen, na dien avond waarop ze gezegd had nooit meer bij hem te zullen komen.

Maar nu glansden haar ogen op bij zijn binnentreden, en ze stak hem met een welkomstwoord blij de hand toe, schoof een stoel voor hem tegenover de hare. „Dat is goed van je, Tom! Ga zitten...” Zie eens wat een grote bossen seringen ik geplukt heb!” De kamer stond er vol van. Als in een tuin zat Tom, en Esther zette de zilveren doos met sigaretten naast hem, liet een kussen achter zijn rug glijden en maakte het dan zichzelf zo gemakkelijk als bereidde ze zich voor op de vreugde van een lang bezoek.

PRINS HENDRIK'S VERJAARDAG.

Op 19 April vierde Prins Hendrik onder groote blijken van belangstelling zijn verjaardag. Onder de vele autoriteiten, die den prins bij die gelegenheid kwamen gelukwensen, bevond zich ook de Indische Prins van Djokjakarta. Wij kiekten dezen bij het verlaten van het Paleis aan het Noord-einde (foto links). Op de rechter foto ziet men de feestviering in het Voorhout.

Tom voelde zich verlicht. „Hoe gezellig en bewoonbaar is je kamer toch,” zei hij, „eigenlijk veel meer een 'home' dan mijn grote pronkhuis. . . .” Hij keek rond, haalde diep adem. „. . . Waar je niet meer komen wilt. . . .”

„Ja. . . .” Ze bewoog even de schouders, als wilde ze zeggen dat het immers zijn eigen schuld was.

„Ik dacht eigenlijk. . . .” aarzelde hij, „ik vreesde dat je me niet zou ontvangen. . . .”

„Waarom zou ik niet? Maar ik wil niet meer bij jou komen, waar ik de kans heb in gezelschap te raken dat. . . . waarbij ik niet behoort!”

Tom keek schuld bewust voor zich. „Je bent wel streng. . . .” trachtte hij zich te verweren.

„Voor mezelf? Ja. . . . Wat jij je veroorloven wilt — dat moet jij weten. Maar ik wens niet bij je aan huis te komen ter afwisseling met. . . .”

Hij stak de hand op. „Dat wilde ik je juist komen zeggen. . . . e. . . .” Hij bedacht zich: „wilde ik dat? Eigenlijk. . . .” Maar het leek hem een edel gebaar: om te kunnen zeggen dat hij gekozen had. „Ik heb. . . . Je zult de kans niet meer lopen, Esther. Ik heb haar voor goed verboden. . . .”

Ze boog zich naar hem over, legde haar hand op de zijne. „Heb je. . . .? Dat is goed, dat is flink van je, Tom! Ik ben zo blij — dank je. . . .” Ach, wat was dat nu — Tom zag haar ogen vochtig worden; nooit had hij haar zo gevoelig gezien. „Ze is mooi,” dacht hij; groot en nobel is ze. . . . Wat een steun moet het zijn, zulk een fiere, sterke vrouw te hebben. Ook haar strengheid is lief. O — ze zou een goed mens van me maken. . . .” Hij voelde een trotsheid in zich zwellen: voor haar had hij Mimi zijn huis ontzegd — hij was gekomen om haar dit, als een boete, mede te delen. . . . „Het is heerlijk voor me dat je tevreden over me bent,” zei hij, en was ook zelf tevreden over zijn daad, zijn offer.

Esther zag hoe jong en oprecht zijn ogen blonken; een innig en moederlijk gevoel welde in haar op. Ze had het immers altijd geweten: in zijn diepste hart was hij onbedorven en goed. Het was haar een taak, hem te leiden, hem zichzelf te leren kennen. Als hij wist, wat hij haar waard was. . . .

„Zie je, Tom,” zei ze, en ze poogde niet haar ontroering te lochenen, „nu kan alles zo goed worden. . . . We zien elkaar veel, en praten, en praten, en maken muziek, en ons samenzijn heeft dan zo'n vaste, ongetroebelde ondergrond. . . .” Haar stem was even onzeker. „We kunnen immers zoveel aan elkaar hebben, zoveel leren van elkaar — niet?”

„Ja — ja. . . .” Tom voelde zich meegesleept door de innigheid waarmee ze sprak, al ontviel hem tegelijkertijd alle steun: het gesprek liep zo heel anders dan hij verwacht had. Maar dit was toch wel mooi — het andere viel er bij weg. . . . Hij waagde bescheiden — en de deemoed waarmee hij het zei deed hemzelf weldadig aan —: „leren van elkaar. . . . Nu — ik van jou, ja. . . .”

„O neen,” betoogde Esther ijverig, „er is ook voor mij, in onze omgang zoveel geweest dat. . . . Heus: ik heb zoveel bitterheid afgelegd sedert ik je ken — ach, mijn leven was vol teleurstellingen! — ik ben minder cynies geworden; er is in jou een argeloosheid, een vertrouwen tegenover de wereld, die ik al zo lang verloren had. Wil je wel geloven — nee, werkelijk: je hebt me zo dikwijls goed gedaan, opgevrolikt, zonder het te weten of te bedoelen dan, misschien; je hebt. . . .” Het was of ze opeens schrok van haar openhartigheid; ze brak af en bewoog alleen nog even vaag de handen.

Tom schaamde zich; hij geloofde dat hij zich haasten moest zoveel dankbaarheid waard te worden. Hij wilde zich vernederen. . . . „O, je moet nu niet te goed van me denken! Als je eens wist. . . .”

Maar ze stuitte hem. „Stil — dat is nu alles voorbij! Neen, daar spreken we niet meer over. . . . Je bent zo bescheiden — o ja, dat ben je, jongen, met al je blaques en je veroveraarshouding — je mag op een werkelijke triomf over jezelf gerust een beetje trots zijn. . . .”

„Esther,” vroeg Tom ernstig, „wil je me helpen — wil je. . . .” Hij voelde het verlangen naar een vaste levenslijn, een welbewust en weifelloos bestaans-ideaal hem als met een extase doorschokken; alle kleinmoedigheid, al het onechte zal hij uit zich kunnen snijden voor haar — het was heerlijk en sterkend dat iemand hem zo vertrouwde, zo in hem geloofde. . . .

„Dat weet je toch wel, Tom,” zei ze warm; „je weet immers wel dat ik alles voor je doen wil!”

Hij was bij haar komen staan en nam haar hand; met gebogen hoofd stond hij voor haar. „Dat is lief van je, Esther. . . .”

Ze zag met gesluerde ogen zijn glanzend-dicht blond haar, waardoor zijn blanke huid schemerde, en ze groef haar lippen in dat goud-zijden haar en kustte het. Het was gedaan eer ze het wist.

„Esther!” Zijn ogen waren groot en keken haar zo angstig gelukkig aan, dat haar hart niet langer bij machte was haar geheim te omsluiten: „begrijp je 't nu, jongen — begrijp je het eindelijk. . . .”

Een wijde rust vloede in hem. Alles leek te vereffen. Nu was niets meer moeilijk of verwarrend: Esther had hem lief; zijn leven was in haar hand. Hij wist dat hij haar altijd had liefgehad.

„Is het dwaas van me, Tom, is het. . . .” Een snik doortrilde haar lach. „Ik ben zoveel ouder dan jij — maar. . . . O, ik weet het: jij zult me weer jong maken! Je zult zien, ik. . . .” Ze streelde zijn haar, en vond geen woorden.

„Ik heb je zo lief, Esther,” zei Tom ontroerd. „En je ziet zo jong — als een meisje, als een lief, jong meisje. . . .”

Door de zoele, geurende lenteavond ging Tom op zwevende voeten naar huis, de armen vol seringen. Het zong en jubelde in hem. . . .

V

Esther was met Marianne meegewandeld toen ze haar

achteropkwam op weg naar huis. Ze hadden elkaar zelden anders dan in gezelschap ontmoet; Marianne voelde zich wat schuw tegenover die grote, trotse vrouw, van wie niemand iets kwaads te vertellen wist, maar over wier vrije denkbelden men toch dikwijls het hoofd schudde, en daarom wilde het gesprek niet dadelijk zo ongedwongen vloeien, ook wijl Esther de weerslag ondervond van Marianne's schroom. Maar de jonge argeloosheid van het meisje trok haar aan: blank en bloesemend was ze als de lente zelf, en Esther hield van alles wat jong en onbedorven was.

„Je liep in jezelf te glimlachen, zoeven,” zei ze; „weet je dat wel, Marianne? Ik durfde je bijna niet aanspreken — ik vreesde een geluk te storen. . . .”

„Ja?” Marianne bloosde, en tegelijk glansde die gelukkige glimlach weer in haar ogen. „O — de dag is zo mooi. . . . Ik ben blij omdat de zon schijnt!” Het popelde in haar: zou Tom al met Esther gesproken hebben?

„Je ziet er zelf uit als de zon — stralend!” Esther boog zich voorover om onder de rand van Marianne's hoed te kijken, plaagde dan: „er is wat met je gebeurd — je ziet er lang zo. . . . zo ingetogen niet uit als gewoonlijk!”

HET BERUCHE SPEELHOL.

Het speelhuis op den Oude Zijds-Achterburgwal 27 te Amsterdam, waar onlangs door de politie een inval werd gedaan, waarbij de agent Draad doodgeschoten en een andere agent zwaar gewond werd.

Nu had Marianne wel lust haar geheim vrij te laten — het moest heerlijk zijn er met iemand over te spreken, te roepen: „Tom heeft me lief!” Maar het mocht immers niet. . . . Toch waagde ze het te zeggen: „ja ik voel me soms uitgelaten, in deze dagen!” Als Esther nu maar wilde laten merken of ze iets wist. . . .

„Is het niet een prachtige tijd?” vroeg Esther bijna harts-tochtelijk. „„Nun muss sich alles, alles wenden!”” En Marianne dacht: „haar stem klinkt als een gouden klok; die nadenkelijke groef tussen haar ogen is er niet meer. . . .” Opeens stond ze stil en zei: „waar gaan we eigenlijk heen?” En nu zagen ze beiden dat ze bij Tom's huis waren aangekomen — een heel andere weg waren ze gegaan dan ze bedoeld hadden.

„Ik moet naar huis. . . .” stamelde Marianne, en Esther lachte: „ik ook!”, maar bekende daarna eerlijk — waarom zou ze niet? — dat ze eerst nog even bij Tom had willen aanlopen. Marianne voelde haar hart krimpen; ach — waarom kon zijzelf ook niet daar binnen gaan wanneer ze maar wilde. . . . En sinds die grote dag had ze nog niets van Tom gehoord!

„Ja — ik heb een geheim met Tom!” zei Esther. „Je moest het eens weten. . . .” Ze lachte en schudde het hoofd, en Marianne dacht: „wat ben ik toch dom — natuurlijk weet ze het allang! Misschien wacht ze, uit kiesheid, tot ik er over beginnen zal. . . .”

Maar nu kwam Tom uit de stal en zag hun bij het hek

staan. Hij had paardgereden; zijn rijkstuum deed hem nog slanker lijken dan gewoonlijk. Hij maakte een korte beweging als van schrik, bracht dan onwillekeurig de hand aan de lippen als wilde hij tot diskretie manen, en beide vrouwen verstonden die wenk ieder als voor haarzelf bedoeld.

„Nu — ik moet gaan. . . .” zei Marianne, nadat Tom hen had begroet. Maar ze bleef toch dralen, en dacht dat de gelegenheid er nu was bij hem, in zijn woning, te zijn — met Esther zou het wel mogen, en dan zouden ze immers rond-uit mogen spreken over hun grote geluk. Ze trachtte Tom's ogen te dwingen met de hare, erin te lezen wat hij haar te zeggen zou hebben, maar hij scheen haar blik te vermijden, legde even de vingertoppen op Esther's arm: „kom je 'n ogenblik binnen? Ik heb nieuwe muziek gekocht. . . .”

Zou hij het haar, Marianne, ook vragen? Maar hij deed het niet, en Esther gaf haar evenmin een wenk, en nu voelde ze zich zo arm als stond ze te bedelen. Och — maar misschien was het alles niet zo erg als ze 't zich voorstelde; waarom moest ze ook altijd zo schroomvallig en bescheiden zijn. . . . Natuurlijk, die twee konden immers niet denken dat zij zich daarvan een gewetenszaak maakte: even mee naar binnen te wippen; het sprak vanzelf; ze zou meegaan. En moedig, zichzelf dwingend, zei ze op luchtige toon: „ik ga ook even mee!” Het gaf haar een voldoening dat ze dit gedurfd had, al dacht ze tegelijkertijd: „wat zouden vader en moeder hiervan zeggen!”, en ze stelde zich voor dat straks, als ze bij elkaar zaten, Esther opeens de armen om hen heen zou leggen en hen gelukwensen. . . .

Maar er was een vreemde gedwongenheid in hun gesprek; Esther scheen geheimzinnige tekens aan Tom te geven, en Tom was onrustig en bewegelijk, praatte druk en voortdurend, sloeg muziekboeken voor hen open, liep telkens van de ene kant naar de andere. Wanneer zou 't nu komen? Wist Esther het? Waarom begon Tom er niet over?

Eindelijk vroeg Esther: „Tom — Marianne mag 't immers wel weten, nietwaar?” en nu kon Marianne het niet langer uithouden en riep dankbaar-blij: „o-maar, ik wist immers dat hij met u spreken zou!”

Esther trok de wenkbrauwen op en vroeg verwonderd: „wist je 't?”, maar lachte dan: „o jij ondeugende jongen — je had je hartsgeheim dus al aan haar bekend! Nu, ik ben er niet boos om, hoor. . . .”

Op dat ogenblik werd er aan het raam getikt, een voorzichtig, driemaal herhaald klopje, als een afgesproken teken, en tegelijk floot daarbuiten iemand, de eerste maten van een opera-melodie. Dat was wel een herkenningssignaal, en het scheen Tom geweldig te ontstemmen, ja, hij liet zich een ruw woord ontglippen en wenkte, bij het venster, met woevende armgebaren tegen iemand die niets van zich liet zien dan de bol van een zwart fluwelen hoedje boven het kozijn uit.

Tom's gezicht zag wit en vertrokken van boosheid. „Wacht even,” zei hij haastig, „dat gezanik. . . .” Hij snelde de kamer uit, en de twee vrouwen, die nu naar buiten keken en onder het zwarte hoedje een paar nog zwartere meisjesogen zagen, stonden elkaar zwijgend aan te zien — wie zou het eerst spreken. . . . Totdat Esther zei: „we zijn hier te veel, Marianne, kind. . . .” Marianne's onderlip trilde; ze speurde een onheil, maar stamelde: „ik begrijp niet. . . .”, en liet zich door Esther zacht naar de deur dringen.

Tom was in enkele sekonden de toestand meester. Hij voelde zich een veldheer, die de hopeloze slag toch winnen zou. „'t Is geméén van je!” beet hij Mimi toe, „en tegen onze afspraak!”, en toen ze met een pruilmondje aarzelde: „ik kon het niet helpen — m'n zwarte haar staat me zó allerliefst: ik móest 't je even laten zien. . . .”, toen begreep hij dat daarin de redding lag: ze wisten immers alleen, vaag, iets van een meisje met rode haren. . . .

„Kom binnen!” snauwde hij, maar er was geen tijd om een nader veldtochtplan uit te werken, want Esther en Marianne kwamen de hall in. Toen ze Mimi zagen, bleven ze staan: dit meisje had geen rode haren, en ze zag er waarlijk lief en eenvoudig uit, en helemaal niet zoals ze gevreesd hadden. . . .

Ja, daar stonden ze nu, en terwijl Tom Mimi's arm kneep opdat ze het gevaar zou bemerken, en hij nog bedacht hoe zijn nichtje heten zou, zei het zwarte meisje, terwijl ze haar hoed afnam, argeloos: „nee, maar zeg nu eens — staat 't me niet veel beter dan dat rooie haar?”, en ze streek de hand door haar dichte manen.

Esther's gezicht scheen te verstarren. „Marianne,” — haar stem klonk hoog en koud — „dat is de man die ik liefhad. . . .”

Marianne wankelde, greep naar een steun — o, hoe slecht was de wereld! Ze snikte het uit: „en van wie ik zo veel gehouden heb. . . .”

De armen om elkaar heengeslagen, gingen ze langzaam het huis uit.

Mimi keek hen na. „O Tommie-van-mij,” zei ze met een schoklachje, „wat een paar malle meiden!”

Tom kwam met inspanning zijn ijzige schrik te boven. Hij zocht naar een verklaring, wilde uitleggen, hoe en waarom. . . .

„'t Kan me niets schelen, hoor!” zei Mimi. Ze stak haar lippen vooruit. „Wat gaan mij die twee treurspeelsters aan. . . . Nu — krijg ik een zoen? Of ben je nog boos? Nee, hè — je vindt het toch eigenlijk wel prettig dat ik gekomen ben!”

En Tom, verlicht en opgelucht, kustte de rode mond van het meisje met de zwarte haren.

DE NOTJES

DOOR THÉRÈSE HOVEN

(Vervolg)

NEEM ook dit woord ter harte, kind; ge kunt er uw voordeel mee doen... schrijf mij nu nog eens uitvoerig waarvoor ge, om het zoo eens uit te drukken, den adel om den handel hebt verlaten.

En geloof mij, dat steeds voor u bidt, hij, die zich in genegenheid en liefde noemt,

Uw oom
Jozef Uijterwaard.

Mijn nicht, mejuffrouw Catharina Uijterwaard en allen, die onderstaande woorden zullen lezen, Heil! Jesaja 28—

23. Neemt ter oore en hoort mijne stem, merkt op en hoort mijne rede:

24. Ploegt de ploegende den heelen dag om te zaaien? Opent en egt hij zijn land den geheelen dag?

25. Is het niet alzo? Wanneer hij het bovenste van hetzelfde effen gemaakt heeft, dan strooit hij wikken en spreidt hij komijn, of hij werpt er van de beste tarwe in, of uitgelezen gerst of spelt, elk aan zijne plaats.

26. En zijn God onderricht hem van de wijze. Hij leert hem.

26. Want men dorscht de wikken niet met den dorschwagen en men laat het wagenrad niet rondom over de komijn gaan maar de wikken slaat men uit met eenen staf en de komijn met eenen stok.

28. Het broodkoren moet verbrijzeld worden, maar hij dorscht het niet gestadig dorschende, en hij breekt het niet met het wiel zijns wagens, en hij verbrijzelt het niet met zijne paarden.

29. Zulks komt ook voort van den Heere der heirscharen, Hij is wonderlijk van raad. Hij is groot van daad.

P.S. Hoorende bij mijn brief.

Ik heb nog geen vrede, lieve nicht, maar vrees dat dit mijn geschrift niet krachtig genoeg is.

Wel weet ik dat het u, als jongst aangekomene op het bureau, waar ge werkzaam zijt, niet zou passen om degenen, die over u gesteld zijn, te willen kapitelen, om het nu maar eens zoo te noemen, maar indien het u mogelijk is, wijs dan degenen, die zich zoo druk maken over ons dagelijksch brood — op een andere broodvoorziening, toen Jezus van Nazareth op den berg aan de zee van Galilea gezeten en de hongerige scharen aanschouwende, tot zijn discipelen zeide: „Ik word innerlijk met ontferming bewogen over de scharen, omdat zij nu drie dagen bij mij gebleven zijn en hebben niet, wat zij eten zouden; en ik wil ze niet nuchteren van mij laten, opdat zij op den weg niet bezwijken.”

Matth. 14: 15—21. Mar. 8; 1—10; Joh. 6: 5—13.

Ge weet toen, wat er gebeurd is: met zeven brooden en weinige vischkens werden vierduizend mannen, ongerekend de vrouwen en kinderen, gespijzigd.

Waarlijk! het vertrouwen van die eenvoudige schaapken in hun Herder werd niet beschaamd!

En nu? Hoe ver staan wij van die kinderlijk gestemden af.

Aanvaard nogmaals de verzekering mijner liefste gevoelens,

Uw oom
J. U.

Van Catharina Uijterwaard aan
Den WelEerwaarden Heer Jozef Uijterwaard.

Den Haag,
Dinsdagavond.

Beste Oompje!

Och! wat is u toch goed, maar wel een beetje overdreven!

Ik heb uw brief — met aanhangsel en bijschrift, aandachtig gelezen, en als ik mij niet vergis zijn er twee hoofdpunten, waarop u een gedetailleerd antwoord verwacht.

Ten eerste, waarvoor ik de dierbare Eulalia en Virginie d'Oultremont van Schuijnenstein heb verlaten, waarom ik den makkelijken salon-fauteuil voor den harden kantoorstoel heb verwisseld...

Ten tweede verwacht u natuurlijk eenig commentaar op uw Bijbelsche aanhalingen.

Misschien is het 't beste dat ik daarmee begin en dat ik als tegenbelevendheid voor u enige aanhalingen uit onzen Bijbel, dat is de officieele:

Nota Betreffende de Werkzaamheden van het

Rijksbureau voor de distributie van Graan en Meel voor u overschrijf.

Daaruit zult u zien welk een interessant en omvangrijk bedrijf het is en ook hoezeer de toestanden sedert den Bijbelschen tijd gewijzigd zijn.

Ten eerste, dierbare fossiel, (*passez moi le mot*) zou er in een moderne vermelding van een feit als die bewuste brooduitdeeling, niet meer staan — zooveel mannen, ongerekend de vrouwen en kinderen.

In vele opzichten is het menschedom achteruitgegaan en zijn de zeden verbasterd, dat erken ik met leedwezen, maar één ding hebben wij voor boven den oud- en zelfs boven den nieuw-testamentischen tijd... de vrouwen worden nu meegeteld en dat bij de distributie!

Er wordt van overheidswege niet meer gezegd — zooveel mannen, ongerekend de vrouwen en kinderen, maar zooveel monden om te vullen, van man, vrouw en kind.

En om u te laten zien hoe onmogelijk dat, zelfs met de meest — voor ons — miraculeuse rekbaarheid van 7 brooden zou zijn geef ik u even een staatje van wat er noodig was voor één maand en dat in den tijd, dat de broodkaart elf dagen moest duren, dus toen het broodverbruik op zijn laagst was.

Verbruik per maand,

Tarwe, rogge	26.650 ton
Amerikaansch meel	1.880 „
Aardappelmeel	12.000 „
Rogge van grof roggebrood	7.600 „
Intendance	2.100 „
Tusschen grens en draad en gestichten	425 „
Banket 11.000 balen bloem in graan uit-	800 „

AUGUSTE RODIN.

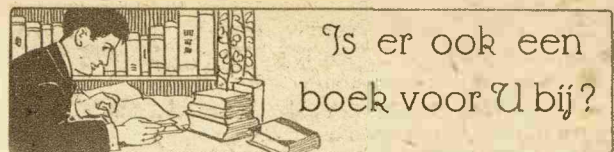
In „Fransche Kunst”, een bij A. W. Sijthoff's Uitg.-Mij. te Leiden verschijnende bibliotheek van Fransche Letterkunde, Schilder-, Bouw-, Beeldhouw- en Tooneelkunst, Muziek enz., is zoo juist verschenen deel XIV, waarin Just Havelaar een belangwekkende studie geeft over den beeldhouwer Auguste Rodin. Het werkje, dat interessant geïllustreerd is zal zeker vele koopers vinden, omdat, bij al de studies die over Rodin zijn verschenen, er naar ons oordeel niet een is, die van zoo veel begrip en juist oordeel getuigt als deze van Havelaar. „Fransche Kunst” is met dit boek werkelijk een werk van buitengewone hoedanigheid rijker geworden.

Koek	600 „	gedrukt	44 „
Deventer koek	16 „		
Biscuits	4102 balen bloem in	300 „	
Vermicelli en macaroni	3475 gedrukt	248 „	
Restaurants	160 balen bloem, 1. gr. uitgedr.	11 „	
Scheepsbesluit	500 balen bloem „ „ „	34 „	
Diverse industrieën, ouwels enz. (300 balen bloem)	„ „ „	20 „	
Hosties (30 balen bloem)	„ „ „	2 „	
Glutenbrood	90 balen bloem „ „ „	6 „	
Totaal		52.056 ton	

Nu zult u zeggen, dat dit niet enkel brood bevat, maar andere artikelen; 't is dan ook maar wat er aan meel en aanverwante producten noodig was.

Verder zal ik, om u een denkbeeld te geven van wat er al zoo onder ons bureau ressorteert, een ander staatje voor u overschrijven en wel wat er op één dag op één veiling te Rotterdam werd verhandeld.

73.400 KG.	inlandsche gerst.
77.540 „	Amerikaansche lijnkoeken.
4.000 „	inlandsche lijnkoeken.
250 „	meel van inlandsche lijnkoeken.
21.597 „	spelt.
386.063 „	voer-bruine boonen, piksel, gemengde witte-pronkboonen.
438.917 „	groene voer-erwten, -piksel, voer-capucijniers, gemengde erwten.
5.418.084 „	paarden- wier- schapen- duivenboonen, piksel.
7.100 „	boonenmeel.
3.400 „	klopmeel.
7.350 „	voermeel.
5.656 „	gemengd graan.
5.350 „	roggemeel.
2.728 „	rogge afval.
529 „	tarwe afval.
107.847 „	Zeeuwsche haver.

KINDERBOEKEN: Annie's Duiveltje, door Cor van Osenbruggen, met platen van Sijtje Aafjes. Gouda, G. B. van Goor Zonen.

Een Klaverblad van vijf, door Jeanne Kloos-Reijneke van Stuwe, met platen van B. Midderigh-Bokhorst. Gouda, G.B. van Goor Zonen.

Dit zijn nu weer eens twee boeken waaraan ons jonge volkje smullen zal. Het eerste is geschreven voor kinderen van 11—13 jaar, het tweede voor kinderen van 10—12 jaar, maar ook op lateren leeftijd zal men deze boeken nog gaarne lezen. De illustraties verhoogden de aantrekkelijkheid der verhalen in hooge mate.

TAALKUNDE: P. Kat Pzn., Uit de geschiedenis der Nederlandsche woorden. Ing. f 1.50; geb. f 2.50. Zutphen, W. J. Thieme en Cie.

Dit is geen grammatische behandeling van de taalvormen in vroegere en latere perioden, doch het geeft een stukje geschiedenis van onze taal; er zijn woorden en uitdrukkingen in besproken met het oog op hun beteekenis-verandering in den loop der tijden; ook is in groote trekken het verband aangewezen tusschen de ontwikkelings-geschiedenis van een volk en zijn taal. Het is een boek voor allen, die iets voelen voor onze mooie, rijke taal.

394.974 „	inlandsche haver.
9.564 „	haver.
15.000 „	zwarte haver.
13.000 „	evene.
43.351 „	gemalen gerst-afval.
10.000 „	inlandsche lijnkoeken.
3.600 „	palmpitkoeken.
9.045 „	voer-erwten.
2.822 „	gemengde boonen.
27.062 „	bruine boonen.
58.800 „	groene erwten.
28.108 „	groene erwten piksel.
38.978 „	bruine boonen piksel.
880 „	duivenboonenpiksel.
3.020 „	duivenboonen.
402 „	schapenboonen.
4.196 „	paardenboonen.
1.000 „	voermeel.

Wat zegt u daarvan?

En dan zijn er menschen, die minachtend op den handel neer zien! Ze moesten zich schamen!

Ik heb een vriendin hier, een allerliefst meisje... o! geen gewoon kantoorjuffertje, maar een spruit of een telg of een loot, of hoe noemen ze zoo'n ding? uit een adellijk geslacht: Wendela van Elswoudt. Haar mooie oud-Hollandsche naam duidt aan, dat ze van oude afkomst is.

Eigenlijk ben ik door haar bij 't Graan-bureau gekomen, want ik kende haar al toen ik salon-duizendpoot bij de freules was. —

Want u noemt 't nu zoo weidsch — gezelschapsdame en u vindt het zulk een veilige betrekking, doch in waarheid was 't een hondebantje met dat onderscheid, dat een hond het bij oude dames vrij wat beter heeft dan de, met een schijntje salaris betaalde, *dame de compagnie*, zooals ik hier genoemd werd.

Van 's morgens vroeg, totdat ze 's avonds te bedde gingen, moest ik allerlei schunnige karrewetjes, vooral op zoologisch gebied verrichten, ze hadden ieder 't onvermijdelijke schoothondje, aan haar staat en stand eigen, en voor die mormels moest ik zorgen!

Ze hadden ook nog een tweetal parakietjes in een kooitje!

En ze waren zelf net kleine kempheantjes...! o! pardon, kempheantjes!

Voor 't uiterlijk zacht en *lady-like*, doch innerlijk verzuurd en 't tegendeel van wat ze wilden schijnen...

Nu, dat is misschien wat overdreven... of nee, heusch niet! Ze gingen zoo zeer prat op haar adeldom, dat ze de rest van 't menschedom als... minder dan niets beschouwden. En daarbij waren ze ouderwetsch, gierig en bekrompen! „*Merci du peu!*” zouden ze zeggen, indien ze deze welwillende (?) beoordeeling onder de oogen kregen.

Maar dat zullen ze niet, want ik heb met ze afge-rekend; 't was me er tē saai, ik verging van melancholie!

Neem het mij niet kwalijk, oompje, maar ik ben twintig en mijn werkgeefsters waren omen bij de zestig en zoo wanhopend stijf en behoudend.

Ze wisten niet wat vroolijkheid was en ik zou er heusch het lachen verleerd hebben!

En toen zei Wendela, die nog een soort van nicht van ze is, op een zekeren dag tot me: „Wees toch verstandig, verknies je niet langer in zulk een suffe omgeving, maak je onafhankelijk. Ik zal je den weg wel aanwijzen.”

En dat deed ze.

Eerst bracht ze mij zoo'n beetje op de hoogte van wat er omging in 't graanbureau... en toen introduceerde ze mij.

Op een keer dat de freuletjes uit zouden gaan, kreeg ik een stijf correct briefje van Freule Wendela met een invitatie om 's avonds een kopje thee te komen drinken, hetgeen mij toegestaan werd.

En 't was toch zoo gezellig!

(Wordt vervolgd.)

GEBEURTENISSEN VAN DEN DAG

DE „DE GIJSELAAR-BANK" TE LEIDEN ONTHULD. (Zie ook voorplaat).

Links: een groep der hoofdpersonen, waaronder burgemeester en mevrouw de Gijsselaar, freule de Gijsselaar, zuster van den burgemeester, Mr. J. A. F. Coebergh, eerevoorzitter van het comité, Mr. van der Lip, wethouder, enz. Rechts de heer en mevrouw De Gijsselaar, op de bank poseerend voor onzen fotograaf.

DR. KUYPER GEKIEKT.

Onze fotograaf knipte dezer dagen Dr. Kuyper op de morgenwandeling. De krasse grijsaard liep er ondanks het nog gure weer al weder echt zomersch bij.

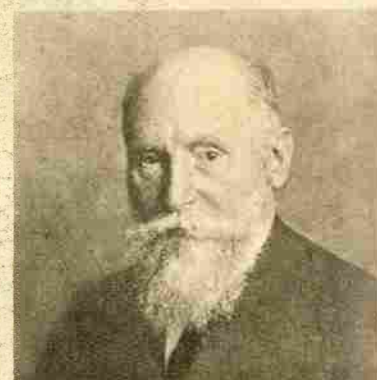
MENGELBERG GEHULDIGD

Zaterdagavond werd de bekende leider van het Concertgebouw te Amsterdam, de heer Willem Mengelberg, op grootsche wijze gehuldigd. Onze foto geeft den jubilaris te midden der bloemen.

KAPELMEESTER BOUMAN.

De verdienstelijke Kapelmeester der grenadiers en jagers, den Haag, de heer N. A. Bouman, vroeg pensioen aan.

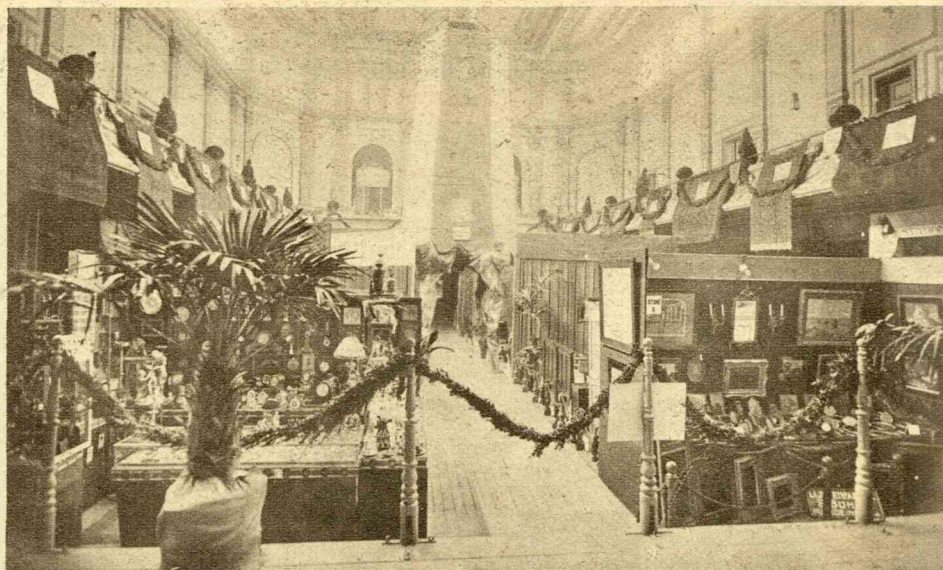
H. H. RECLAM†.

Te Leipzig overleed de heer Hans Heinrich Reclam, de uitgever der beroemde „Universal-Bibliothek".

SPORT BIJ DE HAAGSCHE POLITIE.

Zondag 25 April hield de Haagse Politie-sportvereniging een demonstratie. Er werd gevoetbald, gebokst, enz. Onze foto geeft de aankomst van den 3 K.M. wedloop. Eerst aankomende was Van de Wel (x) in 10 m. 40³/₅ seconde.

DE „LAWET" TE LEIDEN.

In de Geheerzaal te Leiden wordt een tentoonstelling gehouden door de Leidsche winkeliers, de „L(eidsche) A(lgemeene) W(inkel)-E(talage) T(entoonstelling).